

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

שנה 1 (תשפ"ב)

מאמרים נבחרים משכונת חמדה, שווים לכל נפש מכוונים ומרוממים
מכתבם וכלשונם מותוך הספרים הקדושים

נצבים - ר"ה

זהר המבואר
הקָהָר וְהַקְבוֹד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

מהדורת 'קדו מלכי מנחה'

ישיבת אביר יעקב
אור מאיר שמחה
נהריה

מכון אור לישראל

ירושלים - נהריה

לבוא בשער המלך

הדרך
לפתוח
שערי
שמים

מחזורים

המחזורים היהודיים לימים הנוראים
בכתב אשורית

הכתב המקודש מדורי דורות, המסוגל לפתיחת השפע
הכתב המסוגל להשפעות טובות לשנה החדשה,
להזן לחסד ולרחמים

סליחות אביר יעקב

הסליחות בעיצוב נאה ומחודר,
בהגהה מדויקת ומוקקת
עם ליקוטי מרן אביר יעקב זצ"ל
על הסליחות וחודשי אלול

053-3132772 שנתפטר

חיים של תורה

אילוף 431-0054 | אדוועט 0178-5806-44-20
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

נצבים ראש השנה

מתורתו של אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א

שְׁמַעְתִּי שֶׁהַקְּדוֹשׁ מִבְּאֲרֵי טָטוּב ז' ל אָמַר,
שְׁכַל הַמּוֹפְתִים שֶׁסָּפְרוּ מִבְּעַל שֵׁם טוֹב ז' ל הָיָה
הַמוֹפֵת הַגָּדוֹל מִכָּל מֵה שֶׁעָשָׂה בְּיָלְדוּתוֹ בְּעַת
שְׁעוֹד לֹא הָיָה מְפָרָסָם וְהָיָה כְּמוֹ אִישׁ פְּשׁוּט, וְזֶה
הַפְּרוּשׁ (אבות פ"ו מ"א) וְהָיָה צָנוּעַ (רמזי אש)

(תולדות יעקב יוסף פקודי)

אוצר פניני החסידות

ש"ח יחוננו | אדם נצבים היום - תפלה באחדות והתקשרות לצדיקים פהגנה לראש השנה
דמשק אליעזר | רמי שמתר להתפלל על הממון בראש השנה
ישמו ישראל | הכנה לראש השנה בשבת קדם
אמרי אמת | גדל מעלת וקדשת שבת אחרונה בשנה | הסעם שאין מקריבים את חדש תשרי
פני מנחם | כחה הגדול של שבת האחרונה בשנה ובפרט שבת שקודם שנת השמטה
פתוחי חותם | על האדם לחשב בכל יום אולי הגיע זמן פטירתו
שמועה טובה | מחטב עציר עד שאב מימיר - רמז למי התשובה מטי' כאב עד הושענא רבה
תפארת שלמה | יהודי האחרון וגו' והקביר אשר יבא מארץ רחוקה - ניצואת הקדשה שיתקדשו קדם ביאת משיח
חתן ישעיה | אף שהקב"ה שומע תפלת כל פה מתפלליו בקול כדי לעורר לבב השומעים
לעם מגזרים | ישוב בתשובה כדי שיתר לא יצטר את אדונו ולא ישעים כלל על העבר ויעשה עצמו כקטן שפולד
אור לשמים | בדרונו קדם נקראים בעלי תשובה | בתחלה האדם שוב מיצאה ומר לו לאתר מכן השם יתברך ומצוה לשוב בתשובה מאהבה ובשמחה
ישמו ישראל | יומל ה' אלקדך את לבבך ואת לבב דרעך - הבטחה שדורות הבאים לא יחטאו ויפגמו את אבותיהם
תורי זקב | יאמה תשוב - תשובה בעודו בכחו
פתוחי חותם | רום ונקמה באים לאדם רק מכה מעשינו
אור הגנון לצדיקים | רמז לדרכי התשובה האמתית
לקוטי שיחות | דברי הרמב"ן שירי המצוה מוסב על ענין התשובה המזכרת בפסוקי הקודם
פתוחי חותם | תקון הנשמה ועולמות העליונים ע"י המצות
המדת דוד | טעם ההגדל בין צדיקי הדורות הקודמים שנהגו בפחד ויראה לבין צדיקי הדורות שנהגים בנחת והאהבה
מקור ברוך | סליחות יכור ברית - לזכר שעלינו למנוח חטא פגם הברית

אוצר פניני החסידות- ראש השנה

מחשבות תרוץ | עת הנאלה של 'אחי' שנה' תהיה בראש השנה וביאת אלנהו ביום כ"ט באבולו | קבלת גלוף אליהו בחדש אבול
דעת משה | אף שהוא יום הדין יש לשמח מאד על הקדשה וטהרה המשפעת בו למשך כל השנה
זכרון מאיר | המתקת הדין קטאי על ידי אמירת תהלים
נחלת שמואל | על האדם לתהיל בראש השנה בעבודת הבורא יתברך בהתלהבות ותרנה ובהתחדשות
חיי מוהר"ו | עקר הבקשה מתוך שמחה
מאור לשמש | כפי קבלת מלכות שמים ודבקות בהשם בראש השנה כך זוכים כל השנה
אור המאיר | צונוקים בהפלי' להורות שאנו מקבלים עלינו מלכותו יתברך ויעלה רצון לפניו לברא העולם מחדש
שפת אמת | אפלו שהזכירה היא למשפט וכות היא לנו להזכר לפניו
טוד ישרים | כל מאניעות האדם במשך השנה הבעלי' והתפלות שעתיד להתפלל על כך - וכללים בקול השופר
תפארת שלמה | יש לנו בתקיעת שופר יתקמא אמר תקענו וממילא כל התקנים יעלו לרצון לפניו
מהר"ד געיל | מיד כאשר תוקעים בשופר השם יתברך מנקה אותנו על סמך כל מצות חדש תשרי
אהבת שלום | יום מסגל להעתיר על הפנקסה
פתוחי חותם | בתחלת השנה יש להיות זמיר להתגבר על הצר. לכן נתקנו תפלות מיחדות לתחלת השנה
תפארת צביאל | פתיחת הארון הוא מחובלה ששל דה מחשיב אותנו הבורא מבחסי דעת ומנקה אותנו בדין
ישר ישעב | הקב"ה מחשיב לאדם את דרבת התשובה שהיה נוקט אלו היה מפיר במוחש שידון עתה בשמים
עקדת יצחק | בתרו יסועה - בתרו של הקדוש ברוך הוא הוא להושיע את עם ישראל
ספר השיחות | המלכות טוב בשמים כאשר מקריבים איש את רעהו בברכת לשנה טובה
לקוטי תורה | אהבה פנימית ואהבה חיצונית | משל מאהבת הבן קשהוא אצל אביו וכאשר מתרחק ממנו
ארח לחיים | בתחלת החדש תשרי הוא מלשון שאירי ליה מאריה ובכסופו - מלשון תשובה
אוצר פניני החסידות

אוצרות גאוני הדורות

זכרון יעקב | בראש השנה דן הקב"ה במדת הדין ובמדת הרחמים
עבודת הצדקה | למי יש דין ערבות ולמי אין
בית אהרן | החוטא נבדל מכל ישראל כדי שלא יתבפרו עוונותיו
חמדת ישראל | תפלה ויעשה מצוות פרהסיא כדי לעורר את בניו למצוות
מי מנחות | קיים המצוות שאין ספק לעשותו על ידי למוד הלכותיהן
אברהם אבי | בחירה פחים לצרן עבודת ה'
יערות דבש | על ידי המלכת הקב"ה בתקיעת שופר אין פתחון פה לשטון לקטרג
מאור הקטן | הנקנת חס השמאה על ידי שמחה של מצוה
גדול כהונה | פרנסתו של האדם אינה תלויה במזל כי אם במשפט יום ראש השנה
בני לישרים | מצות בקנה בראש השנה
אמרי ששון | זכרון עקדת יצחק על ידי הנקנת האדם לפניו יתברך
קרן לדוד | תקיעת שופר בתפלת מוסף שאז הוא עת הדין
מעשי צדיקים
יומא דהילולא
ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה
זוהר הקדוש | עם פרוש הכתר והכבוד

נושאים בפרשת נצבים

ישימה ישראל

רבי ירחמיאל ישראל: יצחק מאלפסנדר זיע"א

הכנה לראש השנה בשבת קרם

כל שבת ושבת היא הכנה הראשונה שיוכל לקבל שבת הבא בקדושתו הגדולה על ידי הכנה דרבה בששית ימי המעשה, הינו על ידי מה ששומר שבת פדת זוכה להרגיש האור נעם מיקרת קדשת זיו השבת קדש.

וקדשה זו גורם לו שיקיץ את עצמו בקדשה בששית ימי המעשה הבאים בקדשה וטהרה, ועל ידי זה זוכה לקבל פני שבת הבא, וכמו שגאמר 'ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת' (שמות לא טו), הינו על ידי הכנתם שישמרו שבת בקדושתו וזכו לעשות את השבת הבא, להרגיש בו אור פני מלך חיים.

תקנו כל שבתות השנה על ידי שבת האחרונה

והנה שבת זה שהוא שבת האחרון מהשנה שעברה, הוא נעוץ סופו בתחלתו, ועל ידי שמירתו בקדושה ובטהרה נוכל לתקן את כל מה שפגמנו בכל שבתות השנה שעברו, ואמרו צדיקים הקדמונים וצ"ל, פאשר אם ירים איש את קצה המטה לתרום כל המטה, פן פאשר תתקן איש ביום אחרון תתקן כל הזמן.

וזהו מה שאיתא (תנ"א פ"א) 'ימים צערו ולו אחד בהם' (תהלים קלט טו) זה יום השבת, ודרש מלת 'אחד' כטעם אחד העם, יום המיוחד שבמימים, והוא השבת קדש, ויום אחד בשנה חשוב שנה (ר"ה ב), רצה לומר יום אחד זה השבת קדש שהוא מחשיב לדבר חשוב כל השנה בלה, ועל ידי שמקום ומקדש השבת פראוי זוכה להכנעה תרה:

שבת קרם ראש השנה

שיח יחוננו

רבי יחנן מטאלנא זיע"א

'אתם נצבים היום' - תפלה באחרות והתקשרות לצדיקים כהכנה לראש השנה

אתם נצבים היום. איתא (והר ח"ג רלא.) שכל מקום שגאמר היום הכונה לראש השנה, הנה בפסוק זה יש פללים בענין התפלה. נצבים הוא לשון תפלה (ראה אה"ח שמות יד ג). כלכם ללמדנו שצריך להיות באחרות ולכלל עצמו בתפלתו עם הפלל. לפני ה' לדעת לפני מי הוא עומד, לפני השם יתברך. ראשיכם שבטיכם שצריך להתקשר בתפלתו לצדיקים. כל איש ישראל שעלינו לבקש עבור בני ישראל בכל הנצרך להם בכל פרט ופרט, ויבזה פכר יש הקדמה טובה לראש השנה:

דמטיק אליעזר

רבי אליעזר מוויז'ניץ זיע"א

רמז שמתר להתפלל על הממון בראש השנה

אתם נצבים רמז לממון, על דרך הכתוב (דברים יא ו) ואת כל היום וגו', ופרש רש"י: זה ממנו של אדם שמעמידו על רגליו. 'היום' רמז לראש השנה (והר ח"ג רלא.), 'נצבים' גם הכונה לעמידה, ואין עמידה אלא תפלה (ברכות ו:), הינו בראש השנה בעת תפלתכם ושאים אתם להתפלל על הפרנסה, כי בלכם לפני ה' אלקיכם, שהרי נחוצים אתם למעות למען עבודת השם יתברך:

עלינו על מלכותו יתברך, שהוא קדשת המלכות. וזה גם כן ענין קדשת השבת הנה, מקור השפעת התשוקה לקבלת על מלכות שמים ב'מים הנוראים הבאים עלינו לטובה, שהם קדשת מלכות, כמו שאמרים המלך הקדוש, המלך המשפט, כאמרם ו"ל (ר"ה טז). אמרו לפני מלכות שתמליכוני עליכם, וקדשת השבת הנה הוא בחינת קדשת היסוד, וממנו נשפע קדשת המלכות כנ"ל:

פני מנחם

רבי פנחס מנחם מגור זיע"א

כחה הגדול של שבת האחרונה בשנה ובפרט שבת שקודם שנת השמטה

כבוד קדשת אחי הבית ישראל ו"ל אמר דאיתא בספרים שבשבת האחרונה בשנה יש סיוע שמתאספים הפחות מכל השבתות הקודמים וכו'.

הרבי מקאצק ו"ל אמר שכל יהודי יכול להיות מתתן עם ה'לכה דודי' בשבת, שתרי אם יש לו שיכות עם מחלליה מות יומת' בודאי שיש לו גם שיכות עם ישמחו במלכותך שמרי שבת', וזה מסיע לבני ישראל.

ובודאי בשבת קדם שמטה, וצויתי את ברכתי וגו' לשלש השנים' (ויקרא כה כא), מנה מתברכין, שיהיה שפע של ברכה ברוחניות וממילא גם בגשמיות, ויש סיוע מלמעלה וכו':

אמרי אמת

רבי יהודה לייב אייגר מלוברין זיע"א

גדל מעלת וקדשת שבת אחרונה בשנה | הטעם שאין מברכים את החדש תשרי

הענין שאין מברכין החדש תשרי בשבת שלפניו כמו כל החדשים, יש לומר, כי קדשת ראש השנה הוא הראש, שכל ראשי הי"ב חדשים נמשכים מהראש של השנה, והשבת שלפניו הוא מקור הברכה, שגם קדשת הראש של השנה נובע מקדשתו, כי שבת הוא מקורא דכל ברבאן, וכל קדישאן מגיה נפקין.

נמצא שהשבת הנה הוא כענין הבאר, שכל הנשיאים משכו כל אחד ואחד השפעתו מן הבאר, ועצם הבאר נשאר במקומו, כי אין שיער אצלו המשכה, מפני שהוא עצם המקור, כן הוא קדשת שבת קדש הנה, שכל החדשים שמברכין נמשכים מקדשת השבת הנה, והוא עצמו הוא בחינת עצם הבאר, שהוא מקור הברכה.

שבת זו היא בחינת יום האחרון בשנה אף

שיש אחריה ימים נוספים

השבת הנה הוא בחינת יום האחרון מהשנה, גם כשיש עוד אחריו ימי החל, כלם נשפעים מקדשת השבת שלפניהם, נמצא שהוא קדשת אחרית השנה, והוא בגמט קדשת היסוד, סיומא דגופא, אף שיש קדשת מלכות אחריו, מכל מקום נקרא היסוד סיומא מפני שהוא היסוד והכולל של כל המדות הקדושות, ומשרש קדשת היסוד נמשך קדשת המלכות, כי על ידי קדשת היסוד נשפע בקרבנו תשוקה וקווי לקבל

פרשת נצבים

על האדם לחשב בכל יום אולי הגיע זמן פטירתו

יש לדרוק למה אמר תבת 'היום', וגם תבת 'נצבים' נראית כמתרת, לא היה לו לומר כי אם אמתם כלכם לפני ה' אלהיכם'.

אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם (כט)

(ט)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

עצים למערכה, אמר רב מנשיא וקרו ליה יום תבר מגל, פ'רש רש"י: נשבר הגרון, שפסקו עוד מלכרות עצים.

והיגו רימוזא דקראי אתם נצבים בקיומא טבא הוא התשובה, מחטב עציד ט"ו באב שפסקו מלחטוב עצים, עד שא"ב מימד שמחת בית השואבה, והבן (מצאתי דברים האלה בספר צמח דוד לרבי רבי דוד מדינאב זצ"ל וברוך שפנתתי):

ואמר הדוד האחרון בניכם אשר יקומו מאחריכם והנכרי אשר יבא מארץ רחוקה וכו', ואמרו על מה עשה ה' ככה וגו' (כט כא-כג)

תפארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א

'הדוד האחרון וגו' והנכרי אשר יבא מארץ רחוקה' - ניצוצות הקדושה שיתבררו קדם ביאת משיח

יש לדקדק הלא כתוב הנה נאמר זה כמה אלפים שנה, ומאז ועד עתה אין שואל ואין מבקש על כל אלה מפל העכורים אשר סביבותינו, ומתי יהיה זה, וגם מה יצא מזה אם ישאל הנכרי מארץ רחוקה עלינו ועל ארצנו, כי מה לנו מהקדושים ומפל שפן מהרחוקים.

אך זה קאי על קבוץ ניצוצות הקדושות המפוזרים שיתקבצו ויתבררו קדם ביאת המשיח, והם נקראים 'הדוד האחרון' שנשארים באחרונה לצורך הברור, וכמו שנגמר 'תכתב זאת לדור אחרון' (תהלים קב ט), ונאמר אחר כך 'לשמע אנקת אסיר לפתח בני תמותה' (פסוק כא ס), שנה קאי על ניצוצות הקדושות.

וזהו ואמר הדוד האחרון האלו ובניכם אשר יקומו מאחריכם, שנולדו כשלא היה היחוד פנים בפנים רק אחור באחור, והנכרי

ואפשר לרמוז, דתבת נצבים גימטריא 'קצב', וקא לומר משה רבנו עליו השלום לישראל דקיימו מה שאמר התנא (אבות פ"ב מ"י) ושוב יום אחד לפני מיתתך, דהיגו, דבכל יום יום יחשב שמא באותו יום הגיעה עת פקדתו, ונמצא כל ימיו בתשובה ומונע עצמו מלחטא. ומי שעושה כזה הוא המקום 'שויתי ה' לנגדי תמיד' (תהלים טו ח).

וזהו שאמר אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם, הפונה, אימתי תקראו שאתם עומדים לפני ה' ויראים ממנו, בזמן שאתם חושבים בכל יום להפטר מן העולם, וכן יום אחר יום כל ימי חייכם, דכזה נמצאו כל ימיהם בתשובה ותקראו תמיד עומדים לפני ה' אלהיכם. וזהו נצבים היום, 'נצבים' גימטריא 'קצב', והכי קאמר 'קצב היום', דהיגו, כל יום שאתה חי אמר היום הגיעה הקצבה שלי, וכזה תהיה בשלמות כל ימיה:

מחטב עציד עד שאב מימד' (כט י)

שימונה טובה

רבי חיים שלמה מקוסון זיע"א

'מחטב עציד עד שאב מימד' - רמז לימי התשובה מט"ו באב עד הושענא רבה

אתם נצבים היום וגו' טפכם נשיכם וגו' מחטב עציד עד שאב מימד. רמז לשוב בתשובה מט"ו באב, ובספרי 'ראים מצאו סמך מקרא וזכר את בוראיה וגו' עד אשר לא תחשף השמש' (קהלת יב א-ב), תחשף ת"ש כ"ח, דאיתא בגמרא (תענית לא), מט"ו באב ואילף תשש כחה של חמה, עד כאן.

והנה זמן התשובה עד הושענא רבה, וביום הושענא רבה היה נגמר שמחת בית השואבה, ובגמרא סוף תענית (ס) תניא רבי אליעזר הגדול אומר וכו' ולא היו כורתין

כפי שם ה' אקרא' הינו בקול אז 'הביאו' אתם הבגיו אדם, 'גדל לאלקינו' ומוכני, עד כאן לשונו ודברי פי חכם חזן.

באור פסוקים בתהלים על פי הנ"ל

ולפי זה מפורש גם פן הפסוק 'אוֹדָה ה' בפי ובתוף רבים אֶהְלֵנוּ' (תהלים קט ל), וגם פן מפרשים בזה הא דכתיב 'תהלת ה' ידבר פי', כדי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד' (שם קמה כא), והינו כדי לעורר אחרים וכו', וגם פן שיהיה 'לעולם ועד', והינו לדורות הבאים גם פן יהללו ויברכו שם קדשו וכו'.

החלוק בין המתפלל בהתלהבות ואינו משגיח על בניו ובין המתפלל בקרירות ומשגיח על בניו

וכעין זה שמעתי הרבה פעמים מכבוד קדשת אבי אדוני מורי ורבי הגאון הקדוש זצלה"ה, ואמר ראה החלוק בין בני אשכנז, ובין בניי של החסידים, פי האשכנז עומד באימה וביראה וכמעט הוא בעצמו אינו מתפלל בלהבות, רק משגיח על בניו שיתפללו, והחסיד הוא להפך, שהוא בעצמו מתפלל בלהבת אש, ואינו משגיח על בניו שהם קטנים שיתפללו. **ומה** הסוף, הבני אשכנז כשנתגדלו אז הם ראו שאביהם לא התפלל, רק עומד בקר אז גם פן הם עושים פן אחר כך, ורק כשהם קטנים אז מפחדים מאביהם ומתפללים, אבל בני החסידים כשהם קטנים אז אין עומדים אצל אביהם ובורחים מפאן לכאן, אבל כשיתגדלו ואז ראו שאביהם הם מתפללים בקול ובלהבת אש, אז גם פן הם עושים אחריו גם פן, ואמת שכן הוא וכך שמעתי מאבי אדוני מורי ורבי זצלה"ה שאמר בדרך מוסר, שבפעלי הבתים אשכנזים תמיד היה מתרעמים על החסידים.

באור הפסוק על דרך הנ"ל

על כל פנים היוצא לנו מזה הדברים, שטוב יותר להתפלל בקול כדי לעורר אחרים, ובזה אפשר לפרש הפסוק אשר התחננו:

אשר יבא מארץ רחוקה זה שארית הקבוצן מארבע כנפות הארץ לארצנו במהרה, אמן (חג הסוכות - ד"ה ואמר):

הנסתרות לה' אלקינו והנגלת לנו ולבנינו וגו'
(כט כח)

חזן ישעיה

רבי ישׂאל אברהם אב"ד עֵדעֵלִין זיע"א (חזן רבי ישעיה מקערעסטיר זיע"א)

אף שהקב"ה שומע תפלת כל פה מתפללין בקול כדי לעורר לבב השומעים

הנסתרות לה' אלקינו והנגלת לנו ולבנינו וכו'. על דרך שארית בספר תורת אליהו (אדלר, מונקאטש תער"ב, פרישת האינו) בשם הגאון הקדוש מרן שלמה שפירא זצלה"ה, לפרש הפסוק 'האזינו השמים ואדברה, ותשמע הארץ אמרי פי' (דברים לב א), שהוא היה מפרש המקראי קדש על פי דאיתא בילקוט האר"י ז"ל, שמקשה על מה ולמה צריכין אנו להתפלל בפה, ולמה לא יהיה די במחשבה, והלא הקדוש ברוך הוא הוא יודע תעלומות לב ומחשבות בני אדם, ותרוץ, כדי לעורר לב בני אדם השומעים לעבודת השם יתברך, עד כאן דבריו.

באור 'האזינו השמים ואדברה וגו' על פי הנ"ל

ולפי זה יבארו הכתובים הנ"ל, 'האזינו השמים' והינו בשמים מאזין ומקשיב אפלו מחשבותינו והרהורינו גם פן, ואם פן קשה ואדברה, למה צריך אני גם פן לדבר בתהלות ה', והתרוץ על זה ותשמע הארץ אמרי פי', והינו כדי לעורר הבני אדם אשר הם על הארץ, כדי שישמעו הם גם פן ויתעוררו לעבודת השם יתברך, על פן צריך לדבר בפה תהלת ה', ומפרש והולך 'יערף וכו', והינו כדי לעוררם כמו שהמטר מעורר את הארץ,

באור הפסוק על דרך הנ"ל

וזהו פננת הפתוב: ושבת עד ה' אלקיך, ולא בשביל עצמך רק לגדלת ה', כמו שכתב הגאון ז"ל מורנו עובדיה ספורנו גם כן על דרך זה בכתב 'ושבת' כו' (זה לשונו: ושבת עד ה' אלקיך. תהיה תשובתך כפי לעשות רצון קונך בלבד, וזו היא התשובה שאמרו ז"ל שמוצעת עד פסא הכבוד), מתוך זה נשמעת כו' יום, כאלו לא נצטווית עד היום, ולא תחוש על מה שעברת רק כקטן שנולד וגר שנתגזר וכאלו היום נצטווית, והבן היטב.

באור הפסוק 'אם תשוב ישראל נאם ה' אלי תשוב ואם תסיר שקוציך מפני ולא תגוד' על דרך הנ"ל

וזהו עצמו מאמר הפתוב 'אם תשוב ישךאל אלי תשוב', לסבת גדלתי ולא מענשך, 'אם תסיר שקוציך', אם תרצה להסיר 'שקוציך מפני' הם העברות שעברו, שללך מפניך, ולא תגוד' שתהיה כמגודד במחשבה ונע ונד הרהורי תשובה וחרטה וישיבוך ויעינך פכר הפסדת עולמיך וענשך רב. וכשתרצה להסיר זה, 'אלי תשוב', וכמאמר הפתוב 'שקוציך מפני' – אם תשוב עד ה' 'ושמעת' עד 'היום' כאלו נצטווית רק היום ולא תחוש על העבר, והבן היטב. נראה לי:

ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים (א)

אור לשמים

רבי מאיר מאפטא זיע"א

בדורנו כלם נקראים בעלי תשובה | בתחלה האדם שב מיראה ומר לו לאחר מכן השם יתברך מזכירו לשוב בתשובה מאהבה ובשמחה

נראה לבאר, על פי מה ששמעתי מכבוד אדמו"ר מורנו הרב יעקב יצחק זצלה"ה ששמע מרבו הרב האלהי מורנו הרב

הנסתרת לה' אלקינו, דהינו מי שמתפלל בנסתר בלחש או בלבד לה' אלקינו הוא טוב, ולא היה צריך להתפלל בפה בקול ודי היה במחשבה, אבל והנגלת, זה שאנו צריכים להתפלל בנגלה ובקול, זה הכל מפני לנו ולבנינו, כדי שאחד יעורר חברו ויתפלל וגם הדורות הבאים אחרינו יראו שאבותינו התפלל בקול אז גם הם יעשו כן (אמרי הצבי בן המחבר):

ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקול ככל אשר אנכי מצוך היום אתה ובניך ככל לבבך ובכל נפשך (ל ב)

נעם מגדים

רבי אליעזר הלוי מטארנוגראד זיע"א ישוב בתשובה כדי שיותר לא יצער את ארוננו ולא ישגיח כלל על העבר ויעשה עצמו כקטן שנולד

הנה יש להעיר בפתוב 'ושבת כו' אמרו ככל כו' היום, דמה שאמר 'היום' דוקא, כמו שעמד בזה הרב בספר אור החיים. והנראה על פי פרושנו בפסוק 'אם תשוב ישךאל אלי תשוב אם תסיר שקוציך כו' (ירמיה ד א). דהנה שני מיני תשובות יש, האחת מהתעוררות העגש והשנית מגדלת האדון בנרא כל שלא להקניטו.

והנה הדרך הראשון הוא דרך הקשה מאד לשוב, כי היצר יכפיד לב השב וינע לבבו לומר לו מה יועילך תשובה פכר הרבית הרשיע ואובדת עולמיך עולם הבא, וטוב לך על כל פנים דתזיל ותתהני בהאי עלמא פעובדא דאחר, וזהו השב על דרך הראשון.

מה שאין כן השב שלא יקניט בוראו לגדלתו, ולא חש על עצמו כלל, ישוב ולא יחוש על הפסד שהפסיד, דעם כל זה לא יקניט מעתה לאדון הכל. והבן היטב כי זהו שכל נפלא ואמתי בתקנת השבים להודעתם דרך ישכן אור.

הוא בחייו יחיד אצל רבים שהן אותן הניצוצות, וכרובם כן חטאו, אם כן אנחנו העוֹיֵנו והרשענו אותם מאז ואין סרחונם תלוי אלא בנו, על כן חובה עלינו לתקן בכפלים בשבילנו ובשבילם, והוא טעם כרא מזכי אבא בלי ספק), וכאשר כבר הארכנו באורי דבריו הקדושים בארפה (ראה ישמח ישראל קרושים ב).

אם כן כאשר הבטיחם הקדוש ברוך הוא על התשובה שייזכו בלם לתשובה שלמה ולאחבה ויראה, ואם חס ושלום יבואו בניהם אחריהם ויחטאו חס ושלום, אף אם יהיו בעלי תשובה ויראים ואוהבים, מכל מקום יחטאו ויפגמו על ידי מעשה בניהם, לכך הבטיחם תכף גם על תשובת בניהם אחריהם ושיהיו גם כן עובדי ה', אז ממילא יתענגו בלם על ה' (שבת שובה ט):

ואתה תשוב ושמת בקול ה' ועשית את כל מצותיו אשר אנכי מצוך היום (ל ח)

תורי זהב

רבי בנימין מזאלוויץ זיע"א
 'ואתה' תשוב - תשובה בעורו כחו
תבת 'ואתה' מיתר. נראה לכאר על פי דאיתא בשל"ה הטעם שצריך האדם לשוב בכחירותו, פי בזקנותו הוא אדם אחר ולא זה האדם עשה העברה, פי אין לו אותה תאנה והחשק לעברה כמו בכחירותו, פי כבר נחלשו כל חושי, מה שאין כן בכחירותו שהוא שלם בכל התאוות והכחות להעברה ואף על פי כן הוא משבר יצר הרע כחו וגבורתו הראשונה, שנמצא שהוא האדם שחטא מקדם הוא בעצמו שב בתשובה, ויזקנותו אינו שב אותו אדם בעצמו שחטא רק אדם אחר, עד כאן לשונו. וזהו שאמרה תורה ואתה בעצמך תשוב, הינו בכחירותך כשהוא אותו אדם שחטא וק"ל:

אלימלך וצללה"ה, שדורנו בלם נקראים בעלי תשובה, והשם 'תברך ברוך הוא ברב רחמי' מקבל אותנו בתשובה, אבל לאדם הוא מרתחלת התשובה פי מתחלת עם יראה, אבל הקדוש ברוך הוא נותן אחר כך לאדם אהבה ושמחה שיהיה וגילו ברעהו.

וזה פרוש ושב ה' אליך את שבותך, התשובה שלך והפך השם 'תברך שיהיה באהבה ושמחה, וזהו ורחמי. ושב וקבצך מכל העמים, ועל ידי זה נזכה במהרה לקבוץ גלויות, ודו"ק:

ומל ה' אליך את לבבך ואת לבב זרעך לאחבה את ה' אליך בכל לבבך ובכל נפשך למען תייד (ל ח)

ישמח ישראל

רבי ירחמיאל ישראלי יצחק מאלכסנדר זיע"א
 'ומל ה' אליך את לבבך ואת לבב זרעך' -
 הבטחה שדורות הבאים לא יחטאו ויפגמו את אבותיהם

על הקושיא ששמעתי בגראדזיסק בשם הנועד קדושים, מה זה שכתוב בתורה ומל ה' אליך את לבבך ואת לבב זרעך, הלא התורה היא נצחית ולכל אחד מישראל ידבר, ומה זה 'את לבב זרעך'.

ארלי הפרוש הוא, על פי המבאר בספר עשרה מאמרות (מאמר חקור דין ח"ה פ"ד) שפשטאדם מישראל חוטא הוא מחטיא חס ושלום גם לאבותיו אשר כבר אינם בעולם הזה, ולכך 'העוֹיֵנו' הוא פעל יוצא, עין שם (זה לשונו): עוד יש בזה ודוי למפרע במה שחטאנו עם אבותינו בחייהם והיו ניצוצות נשמותינו גנוזות בתוכם, כטעם 'אשר איננו פה', ואז אלו היו אותן הניצוצות מתגברות על המתעב כבר הצילו את האבות שלא היו חוטאים, לפיכך הבנים ערבים לאבות, פי האב

גם בזמן הגלות יכול להשיג רוח ונשמה

והנה, אל יתחמץ לב האדם ויפתהו יצר הרע, באמר לו, שאם אתה טורח ויגע בזמן הגלות לקנות רוח ונשמה לריק אתה יגע, כי אין להם השגה בזמן הזה, ואם כן למה לך כל החמרות והקדושה והטהרה, כי אין לך יתרון בזה, לפי שאין אתה זוכה כי אם בנפש פשאר העם, ולמה לך טרח שאין בו יתרון. דברי יצר הרע מהבול ימעטו, דה' לא ימנע טוב להלכים בתמים, וגם בזמן הגלות יוכל האדם להשיג רוח ונשמה ממקום עליון, דהכל לפי רב המעשה ולפי קדושה וטהרה, כי כשתהיה מושבתו זכה וטהורה ופיו דובר צדק ומישרים, יוכל להשיג באשר יחפץ:

לכל אדם מישראל יש רוח ונשמה המוכנים לו

וזהו שאמר כי המצוה הזאת, המצוה רומז לרוח ונשמה, באמור 'כי גר מצוה'. ועוד, מצוה בעצמה רמוזה (הם) [בה] הרוח והנשמה, כי אותיות מ"ץ של 'מצוה' בחלוף א"ת ב"ש הם י"ה, ומשם י"ה' באה הנשמה, ואותיות וא"ו ה"א של 'מצוה' משם בא הרוח. והנה משה רבנו עליו השלום כל טרחו ויגיעתו עם ישראל הוא כדי שיהיו שלמים כראוי, והשלמות לא שיבא כי אם על ידי שיקנו נפש רוח ונשמה כראוי, ועכשו מזהירים כדי שישתדלו בתורה ובמעשים טובים כדי שיקנו הרוח והנשמה.

וזהו כי המצוה הזאת, הם הרוח והנשמה, אשר אנכי מצוה היום להשתדל להשיגם, אל יהיה דבר קשה בעיניך וישיאך יצר הרע שלא תוכל להשיגם, אל תשמע לו, כי אין בדבריו ממש, רק חזק ואמץ בתורה ומעשים טובים והנם מוכנים לפניך. והטעם כמו שכתב רבנו הארי"י ז"ל (שער הגלגולים הקדמה א), דכל ישראל יש להם נפש רוח ונשמה, אף צריך לטרח אחרי הרוח והנשמה כדי שיבואו לו.

כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום לא נפלות הוא ממך ולא רחקה הוא. לא כשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויחקה לנו וישמענו אתה ונעשנה. ולא מעבר לים הוא לאמר מי יעבר לנו אל עבר הים ויחקה לנו וישמענו אתה ונעשנה. כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשתו (ל יא-יד)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחיצ'רא זיע"א

רוח ונשמה באים לאדם רק מכת מעשיו

אפשר לרמוז, דאין רוח ונשמה באים לאדם כי אם על ידי זכיות הרבה וקדושה וטהרה, וגם הנפש לא תמלא להיות שלמה עד שיהיה מתקן כפי הראוי לנפש, דאף על גב דהנפש אינה נחסרת משום אדם, מפל מקום אינה שלמה עד שיעשה התקון הראוי לה, וגם כן הנפשות אינן שוות דזו למעלה מזו, אבל הרוח והנשמה אינם באים כי אם על ידי מעשים טובים וקדושה וטהרה כראוי, וכמה וכמה שאינם זוכים לרוח, ומכל שכן לנשמה:

רמז לזה בפסוק 'כי גר מצוה ותורה אור'

ועל זה אמר שלמה המלך עליו השלום (משלי י כג) 'כי גר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר', גר' ראשי תבות נ'שמה ר'וח, דהינו, הרוח והנשמה שהם 'גר', תלויים במצוה ותורה ודרך חיים תוכחות מוסר, על ידי הדברים האלה תוכל לקנות הרוח והנשמה, דכלא זה לא שיך שמתקנה הרוח והנשמה. ופרוש ודרך חיים, דהינו, אם רצית לקנות ה'גר' שהם הרוח והנשמה, צריך להתעסק בתורה ובמצות, וכל זה יהיה בדרך חיים, דהינו יתקדש בקדושה ובטהרה עד שיהיה גופו ראוי לקבל החיים העליונים, וזה יהיה על ידי שתקבל 'תוכחות מוסר', דעל ידי המוסר יבנע גופך ותתקדש ותטהר, ואז תהיה ראוי לקבל הרוח והנשמה:

אור הגנוז לצדיקים

רבי אהרן מאפטא זיע"א

רמו לדרכי התשובה האמתית

כי המצוה הזאת – של תשובה ראוי לא נפלאה היא ממך – פרוש לא תהיה מפרשת ממך אחר יום הפורים, ולא רחקה היא – לאמר בפנה הבאה בחדש אלול אחזר לעשות תשובה, כי האומר אטא ואשוב כו' (יומא פה:).

לא בשמים היא לאמר – כשיהיו שערי שמים פתוחים או שיהיה לי התעוררות מן השמים אז אעשה תשובה. ולא מעבר לים היא – פרוש כשאהיה במקום שאין מפירין אותי בגון מעבר לים. אלא כי קרוב אליך הדבר מאד, ששערי תשובה לעולם פתוחים כמו הים. וזהו שנאמר בפסוק ובלבד לעשותו, פרוש 'בפסוק ובלבד' שהם וידיים ועסק תורה, וגם 'לעשותו' פרוש לעשות סגופים ותעניות.

וזהו שאמר, אימתי גדע כי תשמע בקול ה' בכל לבבך ובכל נפשך (פסוק י'), בזמן 'כי המצוה הזאת' של תשובה 'לא נפלאה היא ממך' לא תהיה מפרשת ממך, כי אם תתחזק בתשובה יתר ודדיר אז תנקה והותרך ה' כו':

כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום לא נפלאה היא ממך ולא רחקה היא גו' כי קרוב אליך הדבר מאד גו' (ל יא-יד)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

דברי הרמב"ן ש"י המצוה מוסב על ענין התשובה המזכרת בפסוק הקודם

מבאר ברמב"ן שהכתוב כי 'המצוה הזאת' קאי על התשובה הנזכרת בפסוק שלפני זה 'כי תשוב אל ה' אלקיך בכל לבבך

ומכל מקום, מאחר דמעקרא יש לו ומוכנים לו, אין צריך טרחא כל כך להבאתם, וכדאמרי אינשי דחזיא לה לא אלא מנף.

וזהו שאמר לא נפלאה היא ממך, כלומר, אין דבר זה מפלא ומבסא ממך ואתה בא לקנות מתדש, עד שיקשה בעיניך מי יוכל לזה, כי משנבראת הם מוכנים ומזמנים ומקוים ומצפים אימתי תקרא להם לבוא אצלך, ודבר המוכן ומזמן כזה, בקל יוכל אדם לקנותו, וזהו לא נפלאה היא ממך. והנה פתיב 'הוא' וקרינן 'היא', לרמוז על הרוח ועל הנשמה:

אפלו החוטא יכול לזכות בהם כשיעשה תשובה

הוסיף ואמר ולא רחקה הוא, לרמוז שלא יתחמץ לב האדם לומר, אף על פי שהרוח והנשמה מוכנים ומזמנים לו ואין טרח כל כך בהבאתם, הני מלי כשלא הרבה לחטא, אכל כשהוא מלא עונות וחטאים בודאי נתרסקו ממנו ולא יוכל עוד להשיגם. לזה אמר, גם לזה הדבר אל תירא, ולא רחקה הוא, כי אף על פי שנתרסקו מרב החטא, כשתשוב בתשובה ישובו לה, והרחוק נעשה קרוב:

דרך השגת הרוח והנשמה

והוסיף לקרר להם הדבר הזה ברור גמור, ואמר להם, אל יקשה בעיניכם קנין הרוח והנשמה, כי הרי קרובים הם לכם, כי אם התעוררו ומיד הם באים לכם, פי לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השממה ויביאם לנו וישמענו יודיענו שיהביאם לנו, ואז ונעשנה, דהינו נשמרם פראוי. וכן לא מעבר לים, אין הדבר קשה ורחוק, אלא אדרבה קרוב מאד הרבה.

וזהו כי קרוב אליך הדבר מאד. ותדע קרבתו כיצד היא, בפסוק ובלבד לעשותו, דהינו, שתכונן מחשבותיך כי אם לעבודתו יתברך, והכי נמי פיד, וממילא נגמר הדבר ומיד באים אליך, ואין לה קריבות יותר מזה, רק חזק ואמץ:

הנפס דהשער – מאדמו"ר הזקן), ש'הספד' מיסד על פסוק פי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשתו וכו' איך הוא קרוב מאד בדרך ארצה וקצרה בעזרת השם יתברך.

ועל פי הנ"ל יש לומר (אחד הפרושים) בזה, דבאופן הקרוב דתורה ומצות (קרוב מאד) לבני ישראל גופא יש שני אפנים – ד'דרך ארצה' או ד'דרך קצרה', והם שני האפנים דעבודת צדיקים ועבודת בעלי תשובה: עבודת הצדיקים, שהם כמו ש'עשה האלקים את האדם ישר' (קהלת ז טו), הרי זה ד'דרך קצרה', בלי בלבולים – לומד תורה ומקיים מצות ודבק בהשם.

ואלו עבודת התשובה, שבאה לאחרי ש'המה בקשו חשבונות רבים' (סו), היא ד'דרך ארצה', שיש להם בלבולים כו', עד שלא אחרי אריכות הדרך באים סוף סוף לדרך העולה בית אפל.

שתי דרכים הנ"ל קיימים גם בכל אדם באופן פרטי

ושתי דרכים (אפנים) אלו הם לא רק בעבודת הצדיקים ועבודת בעלי תשובה בפשטות, אלא ישנם בכל אחד מישראל, שישנה עבודת ה' בכל לבבך ובכל נפשך, באופן של סדר ומדידה, שבכללות היא עבודת הצדיקים, ד'דרך קצרה' ועבודה ד'בכל מאדך', למעלה ממדידה והגבלה, שבכללות היא עבודת התשובה שהיא 'בחיילא ותייר', ד'דרך ארצה'.

ושתי הדרכים מבארות בכתוב 'פי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשתו' וכו"ל. שבגלוי צריך להיות עבודה מסודרת בקיום התורה ומצות, ולעבד את ה' בכל לבבך ובכל נפשך, אמן בפנימיות צריך שירגש בכל אחד מישראל שקיום התורה ומצות תוכנו הוא ששב אל ה' בלשון כתוב ו'הרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה' (קהלת יב ז), ש'משיב הנפש

ובכל נפשך'. וכמו שכתב בלקוטי תורה (פרשתנו מה, ב ואלף) ה'ראיה לזה דלא איירי בכל התורה בלה, כי אי הכי הוי ליה למימר כי כל 'המצות' בלשון רבים.

קשור בין פשוטו של מקרא שהכונה לכל המצות לבין הפרוש הפנימי שהכונה לענין התשובה

ויש לתוף בין פשוטו של מקרא – דקאי על כל המצות – והפרוש הפנימי בהכתובים שקאי על התשובה: כ'ללות עבודתם של ישראל בהיותם בגלות בין העמים, אף שבפשוטו הרי זה למוד התורה וקיום המצות, אבל תכנה ופנימיותה היא תשובה, כי זה גופא שבגי ישראל לומדים תורה ומקיימים מצות גם באשר אינם נמצאים על אדמתם בארץ הקדש ובזמן שבית המקדש קיים, כי אם בהיותם נדחים בגלות, הוא על ידי התשובה שיש בבני ישראל, מצד פנימיות נפשם.

כלומר: מצד זה שבכל מקום ובכל מצב קרוב אליך הדבר מאד, תורה ומצות הם אמיתיות ופנימיות מציאותו של בני ישראל – לכן גם בהיותם נדחים בקצה השמים במובן הרוחני, שבגלוי ובחיצוניות אינם קשורים עם תורה ומצות, אין ענין התורה ומצות נפלא ורחוק מהם חס ושלום, לא 'בשמים' ולא 'מעבר לים', כי אם 'קרוב אליך וגו' מאד', הוא עצם מציאותם.

ולכן תכף בשמחליט לשוב אל ה', מתגלה עצם השיכות שלו, התקשרותו לתורה ומצות – ו'ושמעת בקלו ככל אשר אנכי מצוה היום אתה ובניך בכל לבבך ובכל נפשך' (פסוק ב).

דרך ארצה ודרך קצרה בעבודת הבורא – דרך הצדיקים ודרך בעלי תשובה

והנה כתוב זה ד'כי קרוב אליך הדבר מאד' הובא בהשער דספר התניא (והוא –

אלא דבר גדול נתחדש לנו בזה, דכף אמר הקדוש ברוך הוא, אמר לבני ישראל שאני מצוה אותם על רמ"ח ושס"ה מצוות, ובזה יש תקון לרמ"ח ושס"ה הנפש רוח ונשמה שלקהם הרוחניים, וגם אני במרפכה שלי יש רמ"ח ושס"ה, וכשיקמו התרי"ג מצוות הרי עשו קיום וחזיק לנפש רוח ונשמה שלקהם ולמרפכה, דהכל שלשלת אחת וקשר אחד. וזהו שאמר לו, כף תאמר להם, זה שמי וזה זכרי, 'שמי' עם י"ה ושס"ה, 'זכרי' עם ו"ה רמ"ח, דהינו, השם והזכר שלי, שהיא מרפכתי, על רמ"ח ושס"ה מתקנים, לכן זיהרו בקיום התרי"ג מצוות שתהיה מרפכה העליונה מתקנת. זהו שאמר כאן לשמע בקלו ולדבקה בו, דהינו לקים כל התרי"ג מצוות כדי להתדבק בו, דזה תלוי בזה באומר. ועל ידי זה משפיע דף חיים וברכה בעולם הזה ובעולם הבא, וזהו כי הוא חייד וארך ימיו, שבזה תפכה לשבת על האדמה, שהיא ארמת חיים שכינת עזנו:

ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני כל ישראל חזק ואמץ כי אתה תבוא את העם הזה אל הארץ וגו' (כי אתה תבוא את העם הזה - ארי את תיעיל עם עמא דרוי, משה אמר ליהושע זקנים שבדור יהיו עמך, הכל לפי דעתן ועצתן, אבל הקב"ה אמר ליהושע כי אתה תביא את בני ישראל אל הארץ אשר נשבעתי להם, תביא על כרחם, הכל תלוי בך, טל מקל וחרד על קרנך, דבר אחר לדוד ולא שני דברים (לדוד, רש"י) (לא ז)

חמדת דוד

רבי דוד צבי מנייטשטאדט זיע"א

טעם ההבדל בין צדיקי הדורות הקודמים שנהגו כפחד ויראה לבין צדיקי הדורות שנוהגים בנחת ואהבה

ואין מוכן איך יאמר משה רבנו עליו השלום שלא כדעת השם יתברך. אף נראה,

למקורה ושרשה ולדבקה בהקדוש ברוך הוא - בהיותו נשמה בגוף. וכדוע הפרוש בלשון רז"ל 'תשובה ומעשים טובים', שמקדים תשובה למעשים טובים, שלהיות מעשי המצוות שלו טובים ומאירים באור השם צריך להיות תשובה כנ"ל.

ועל ידי שישראל לומדים תורה ומקיימים מצוות בזמן הגלות, ובפרט בעקבתא דמשיחא, שזה גופא הוא ענין של עבודת התשובה, הרי זה מוסיף בכרפת כתיבה וחימה טובה לשנה טובה ומתוקה לכל אחד ואחת מבני ישראל בטוב הנראה והנגלה, כולל ועקר - ש'מיד הן נגאלים', בגאולה האמתית והשלמה (חלק לד עמ' 171):

לאהבה את ה' אלקיך לשמע בקלו ולדבקה בו וגו' (ל ט)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

תקון הנשמה ועולמות העליונים ע"י המצות

עוד יש לומר, לשמע בקלו ולדבקה בו, לפי שהאדם יש בו רמ"ח אברים ושס"ה גידים, והכי נמי יש בנפש רוח ונשמה שלו רמ"ח ושס"ה רוחניים, והכי נמי יש בפרצופים העליונים, דכל אצילותו שהאציל יתברך שמו עשה הכל קשר אחד, שלשלת אחת. וכנגד רמ"ח והשס"ה קדשנו במצותיו וצונו על תרי"ג מצוות שהם גימטריא רמ"ח ושס"ה, כדי לתקן נפש רוח ונשמה שלנו ולתקן פרצופים העליונים קדושים למעלה.

ועל זה אמר בתקונים (הקדמה ד: תיקון כב סד.) ובכמה מקומות (וזה ח"א כד. ח"ג קי: ועוד), 'שמי' עם י"ה ושס"ה, 'זכרי' עם ו"ה רמ"ח. דמה חדוש נתחדש לנו בדבקה זו, בלאו הכי רמ"ח ושס"ה מצוות.

יהרגנו בנו (סנהדרין קז). שרצה להתבטל לגמרי, שלא יהא חסרון חס ושלום בכבוד שמים כנ"ל:

סליחות זכור ברית

מקור ברית

רבי ברית מסערת זיע"א

סליחות 'זכור ברית' – לזכור שעלינו לתקן חטא פגם הכרית

מוכא מהרב הקדוש מסטרליסק בשם רבו רבי שלמה לוצקר זיע"א הטעם שנקרא סדר הסליחות של ערב ראש השנה בשם זכור ברית, מכיין שאין דבר המעכב כל כך את תפלות בני ישראל פגם הכרית. לכן לפני ראש השנה, שעתידיים אנו להתפלל בימים אלו הרבה תפלות ובקשות, מזכירים לפנינו 'זכור ברית' – לזכור שעלינו לתקן את חטא הכרית, בטרם נבוא לפני המלך בתפלה ותחנונים:

דהנה הצדיקים שבדורות הקודמים היו מתנהגים עם דרך בפחד וביראה, והצדיקים שבדורותנו מתנהגים בנחת, ונראה לבני אדם שזה שפעת טוב יותר, ובאמת הוא להפוך, שכל מה שהצדיק מטיל אימה הוא יותר טוב להדור אכל אינה טובתו של הצדיק.

ולכן דבור משה רבנו עליו השלום ליהושע היה בדרך עצה טובה בעבורו [של יהושע], כי לו היא טובה כשיהיה מנהיגם בנחת, וזקנים שבדור יהיו עמו, ועל ידי זה לא יהיה לשום אדם תרעומות עליו. אבל הקדוש ברית הוא נתפנן על טובת הכלל ואמר טול מקל וסה על קדקדון, כי באמת לישראל הוא יותר טובה מה שמטיל אימה עליהם.

ולמדרגה זו צריך הצדיק התבטלות גדולה שלא להסתפל על עצמו כלל, וזה אי אפשר להמצא בצדיקים שבדורותנו, והתבטלות זה מצאנו אצל דוד המלך עליו השלום: בקש דוד לעבד עבודה נרה ואל יתחלל שם שמים, שיאמרו מלך שפמותו

ראש השנה

ערב ראש השנה

מחשבות חרוץ

רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א

עת הגאולה של 'אחישנה' תהיה בראש השנה וביאת אליהו ביום כ"ט באול | סגלת גלוי אליהו בחדש אלול

ונראה לי דכשזכו דאחישנה, דהינו שיעשו תשובה מעצמם דאז יגיע שרש המשפט לגאולם, יהיה לדברי הכל הגאולה בתשרי רבי אליעזר (ראש השנה י), וזמנו של רבי יהושע בניסן הוא כשלא זכו ויהיה בעתה, דלדבר

זה הזמן בניסן בגאולת מצרים שהיה גוי מקרב גוי דלא זכו.

והגאולה בתשרי כשיהיה מצד הדין, נראה לי דיהיה בראש השנה, וביאת אליהו יום שלפני זה הינו ככ"ט באול (ואף על גב דאין אליהו בא בערב יום טוב הינו מפני הטרח כמו שאמרו בעירובין (גמ) עין שם ברש"י, והוא רק בשלשה רגלים, לא בראש השנה דלא שיף כל כך הטרח, דאין צריך כל כך להכין צרכי ראש השנה, דהרי יש מתענין בראש השנה, אלא דלפי זה יצא

מדה זה כנגד זה, ונשאָר רק 'דיני רפיא' שעולה שס"ה, רמז שבזה נתקן השס"ה ימים הן מלפניהם והן בהמשכה לאתריהם:

עבודת היום

נחלת שמעון

רבי שמעון מדאברמיל זיע"א

על האדם להתחיל בראש השנה בעבודת הכורא יתברך בהתלהבות יתרה ובהתחדשות

ראש השנה נקרא 'ראש', שיום ההוא ראש וכלל כל הימים, ויום הפפורים קור וכלל, ובהיות פן ראוי לכל איש ישראל לקרב את עצמו לעבודת בוראו ביום ההוא בדחילו ורחימו ובהתלהבות גדול למסור נפשו לשמו יתברך, וידמה בעיניו כל מה שעשה לפניו ממצות ומעשים טובים כאלו לא עשה כלום. **כי** זה כלל גדול מי שמתלהב נפשו להשם יתברך באהבה גמורה מבין שכל עשיותיו אינם נחשבים לכלום לפי הראוי לו יתברך, כי כל העולמות עליונים ותחתונים ומלאכי מעלה קדושים משרתי עליון כלם עומדים ביראה ואימה ועובדים השם יתברך בחשק גדול ואין די להם ולא מספיק להם עבודתם אלא תמיד חושקים ומתלהבים לעבודתו יתברך עד אין סוף וחקר.

ומה נחשב הוא האדם קרוץ מחמר בעולם השפל ומשפל לאמר כי כבר השלים עבודתו או עשה קצת מעשים טובים כפי הראוי לו יתברך ויתעלה, ואם אלה שנים יקנה האדם אין די ואין סוף להיות נקרא אפלו התחלה לעבודתו כראוי אלא בכל יום יחשב האדם השלם היום אני מתחיל לעבד את בוראי יתברך בחשק נמרץ, וכן בכל יום יוסיף אהבה ועבודה, וכבר זכרנו מזה בפרשת תבא כי זה הוא השלמות האמתי.

דין חדש לנודר ביום שמשית פן דוד בא דיאסר בראש השנה, וצריך לעזן בזה לדינא דאז הוא זמן התגלות אורו כשיהיה מצד הזכות דישראל אחר שכבר נודכף נפש בהמיותם כל חדש אלול יזכה ביום האחרון לביאת אליהו לבשר הגאלה השלמה, ונראה לי דלעולם חדש אלול הוא זמן מוכן לגלוי אליהו להראויים לקף (ארת ח):

יום הדין

דעת משה

רבי משה אלקיס בריעה מקוזניץ זיע"א

אף שהוא יום הדין יש לשמח מאד על הקדשה וטהרה המשפעת בו למשך כל השנה

ראש השנה הגם שהוא יום הדין, מכל מקום נמשך ממנו קדשה וטהרה על כל ימות השנה, באשר שהוא ראשית וכוללת השנה, והגם שהוא יום הדין מכל מקום יום קדוש וטהור הוא וכוונאי יש בו שמחה גם כן. וזכרנו כי פד הרינא טליא הייתי תמיד מתמה עצמי על פבוד הרב הקדוש אבי אדוני מורי ורבי וצלה"ה (המגיד מקוזניץ זיע"א) שבראש השנה היה שמח למאד, ולכאורה ביום ההוא לשמחה מה זו עושה, אמנם הוא הדבר אשר דברנו, מחמת שהוא ראשית השנה יורד בו קדשה וטהרה וכל טוב לכל ימי השנה:

זכרון מאיר

רבי מאיר מבלוו"ב זיע"א

המתקת הדינא קשיא על די אמירת תהלים

רשמתי למזכרת, שתיבין דיני קשיא עולה מספר 'תהלים', רמז שבזה שישאל עם קדושים מרבים באלו הימים באמירת תהלים, זה ממתיק כל דיני קשיא מדה כנגד

ומתגעגע מאד על שְׁמֵרַד נגדו בַּיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים
ומתעורר לוֹ בְּכִיָּה מְחֻמַּת רַב הַשְּׂמִיחָה, וְזֶה
עָקֹר מַעֲלַת הַבְּכִיָּה, שְׂתִּהְיֶה מְחֻמַּת שְׂמִיחָה, וְזֶה
בְּכִיָּה הוּא רֵאשִׁי תְּבוּת בְּשִׂמְךָ יְגִילוֹן כִּל הַיּוֹם,
שְׂעָקֵר הַבְּכִיָּה שְׂתִּהְיֶה מְחֻמַּת שְׂמִיחָה
בְּשִׂמּוֹ יִתְבַּרְךָ):

אמרו לפני מלכות

מאור ושמש

רבי קלונימוס סלמן עפ"שטיין זיע"א

כפי קבלת מלכות שמים ודרכות בהשם בראש
השנה כך זוכים כל השנה

השם בְּרוּךְ הוּא בְּרָא תְּבִיל וּמְלֶאכֶה וְכָל
הַעוֹלָמוֹת כְּדֵי שְׂיַדַּע כֹּל פְּעוּל כִּי הוּא
פְּעוּל, וְלִהְיִיר מְלֻכּוֹתוֹ שֶׁהוּא מוֹשֵׁל בְּכֹל, וּמְלֶאכֶה
עַל כָּל הָאָרֶץ, וְלִהְיִיר שִׂמּוֹ וְלִסְפֵּר הוֹדוֹ,
וְאוֹתֵנוּ לְקַח לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם סִגְלָה וְלִשְׂמֹר
מְצוֹתָיו וְלִיְחַדּוֹ בְּכָל יוֹם פְּעֻמִּים בְּאַהֲבָה,
וְלִהְיִיר בְּשִׂמּוֹ מְמַעַל וְעַל הָאָרֶץ מְתַחַת,
וּבְאַרְבַּע רִחוֹת הַשָּׁמַיִם, כְּרִמּוֹ בְּתַבַּת אֶחָד.

אמנם לא רבים יִחַכְמוּ לְקַבֵּל עַל מְלֻכּוֹת
שָׁמַיִם שְׁלֵמָה וְלִיְחַד כֹּל מִחֻשְׁבוֹתֵם
לְאַמְתַּת מְצִיאוֹתוֹ וּמְלֻכּוֹתוֹ, כִּי שְׂאוֹר שְׂבַעֲסָה
מְעַכָּב, וְעוֹנוֹתֵינוּ מְבַדִּילִין בֵּינֵינוּ לְבִין אֱלֹהֵינוּ,
גַּם בַּעַת שְׂאֲנֵי אוֹמְרִים (דברים ו ה) 'וְאַהֲבַת אֵת
ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ' וְגו', וּמִן הַצָּרָף לְהִיּוֹת
נְכוּן בְּכָל לֵב וּנְפֹשׁ לְמַסֵּר אֵת נַפְשׁוֹ מֵרַב אַהֲבָה
וְחִשְׁיָקָה לְנַעַם הַשָּׁמַיִם יִתְבַּרְךָ וְאוֹרוֹ, וּיְמַעֲטִים
הֵם הַמְקִימִים וּמְכַוְּנִים זֶה, זוֹלַת הַשְּׂרִידִים אֲשֶׁר
ה' קוֹרָא וְיַחֲדֵי סִגְלָה, אֲשֶׁר פְּלִתָה נַפְשׁוֹ
לְחַזוֹת בְּנַעַם הַשָּׁמַיִם יִתְבַּרְךָ וְהֵם נְכוּנִים בְּכָל
עַת וּבְכָל שְׂעָה לְקַדֵּשׁ שְׂמּוֹ לְמַסֵּר נַפְשׁוֹ מֵרַב
אַהֲבַתֵּם לְהַדְּבִק בְּאוֹר הַעֲלִיּוֹן.

ומכל שֶׁכֵּן בְּיוֹם הַזֶּה דְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא
רֵאשׁ וְכָלֵל כָּל הַשָּׁנָה, בְּקוּם לְמִשְׁפָּט
אֱלֹהִים תִּהְיֶה תְּקוּעָה הַאֲמוּנָה בְּלֵב הָאָדָם לֵאמֹר
— הַיּוֹם אֲנִי מֵתְחִיל לְעַבֵּד אֵת הַשָּׁמַיִם יִתְבַּרְךָ
וְכָל מַה שְּׂעִשִׁיתִי עַד הַנְּהָה הוּא כְּאִין נִגְדַּ מַה
שְּׂרֵאוֹי לוֹ יִתְבַּרְךָ מִמֶּנִּי.

אי חמימא ריש שתא כולא שתא חמימא -
עבודת כל השנה תלויה בראש השנה

ולזה רְמַזוּ רַ"ל (כבא בתרא קמז). אָמַר רַב זְבִיד
הָאִי יוֹמָא קָמָא דְרִישׁ שְׂתָא אִי חֻמִּים
כְּלָה שְׂתָא חֻמִּימָא אִי קָרִיר כְּלָה שְׂתָא קָרִירָא,
רְצָה לֹמַר אִם הָאִי יוֹמָא דְרֵאשׁ הַשָּׁנָה הוּא
בְּחֻמִּימוֹת וּבַהֲתַלְהָבוֹת לְעַבּוּדַת הַשָּׁמַיִם וּבְמַסִּירַת
נַפְשׁוֹ בְּאֲשֶׁר זְכַרְנוּ לְמַעֲלָה, יִסַּע לוֹ הַשָּׁמַיִם יִתְבַּרְךָ
וְיִוְסִיף לוֹ אַהֲבָה עַל אַהֲבָתוֹ בְּכָל יוֹם יוֹתֵר
וְכֹלָא שְׂתָא יְהִיָּה בְּחֻמִּימוֹת וּבַהֲתַלְהָבוֹת לְקָרַב
נַפְשׁוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְעַבּוּדַתוֹ יִתְבַּרְךָ.

ואם חֶסֶד וְשְׁלוֹם יְהִיָּה בְּהָאִי יוֹמָא קָרִירָא -
בְּלִתֵּי הַתְּלַהָבוֹת, רַק כְּמַצּוֹת אֲנָשִׁים
מְלַמְדָה כְּדָרָף רַב הַמּוֹן עִם בְּעוֹנוֹתֵנוּ הַרְבִּים,
אֲזִי כּוֹלָא שְׂתָא יְהִיָּה כֵּן, כִּי כְּבָר אֲמַרְנוּ שְׂרֵאשׁ
הַשָּׁנָה רֵאשׁ וְכָלֵל כָּל הַשָּׁנָה, וּמַה יִּתְרוֹן בְּעַמְלוֹ:

חיי מוהר"ן

רבי נחמן מברסלב זיע"א

עקר הבכיה מתוך שמחה

שאל לְאַחַד אִם בְּכָה דְרֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְאָמַר
אָז, שְׂעָקֵר הַבְּכִיָּה כְּשֶׁהִיא מְחֻמַּת שְׂמִיחָה,
וְגִלְיָה אָז עֲנִין הַנִּפְלָא בְּשִׂמְךָ יְגִילוֹן כִּל הַיּוֹם
(תהלים פט יז), שֶׁהוּא רֵאשִׁי תְּבוּת בְּכִיָּה, כְּמַבְאָר
בְּסִימָן קַע"ה (זֶה לְשׁוֹנוֹ שֵׁם: עָקֹר מַעֲלַת
הַבְּכִיָּה הוּא כְּשֶׁהִיא מְחֻמַּת שְׂמִיחָה וְחֻדוּהָ,
וְאַפְלוֹ הַחֲרֻטָּה טוֹב מְאֹד שְׂתִּהְיֶה מְחֻמַּת שְׂמִיחָה,
שְׂמֵרַב שְׂמִיחָתוֹ בְּהַשָּׁמַיִם יִתְבַּרְךָ הוּא מִתְחַרֵּט

שהוא נכון לזה באמת ובשמחה, מעלה עליו השם יתברך כאלו קיימו בפעל ממש.

וזהו הפרוש שאזכור לכם עקדת יצחק ומעלה אני עליכם כאלו עקדתם עצמכם לפני, פרוש, אחרי שהמלכותם אלהיכם עליכם, ואתם נכונים לקדש שמו ולמסר נפשכם, יזכור לכם עקדת יצחק שאפרו צבור, אף שלא נשרף בפעל, ומעלה אני עליכם כאלו גם אתם עקדתם עצמכם לפני, ונעשין עולות בפעל, ולא תצטרכו לבוא לידי מעשה ממש:

אור המאיר

רבי זאב וואלף מו'טומיר זיע"א

צועקים ב'המלך' להורות שאנו מקבלים עלינו מלכותו ותכבוד וועלה רצון לפניו לברא העולם מחדש

לכן נוהגין העולם בהגיעם לתבת 'מלך', מגביהים קול עד שנגשמע למרום קולם 'מלך', מורה היות שאנו מקבלים עלינו המלוכה מחדש, לעסק בבנין המלכות, וקנה עולה עמם להתפאר במעשיהם הטובים - קני במה ברא אתינא לגבך (ח"ג יא), אשר פן מעשיהם, וכן וכן קבלו עליהם, וראוי לברא בשבילם את העולם מחדש.

וכאשר בראשית הבריאה נחפורו חו"ל (בראשית רבה ח ז) במי נמלך הקדוש ברוך הוא בבריאת עולמו, בנשמות הצדיקים, שצפה התענוג והשעשועים שיקבל מהצדיקים, ועתה בראש השנה חזור למציאות הראשון, צופה ומביט לסוף עבודתיהם וכשרון פעלתם שיפעלו ויעשו כל השנה, אם יגיע לו יתברך תענוג ושעשוע, יברא, ואם לאו, למה לו לטרח ולחדש העולם מחדש, וצדיק אין:

על דרך שמצינו לרבי עקיבא עליו השלום (ברכות סא:) שכל ימיו היה מצטער מתיבוא לידו מצות בכל נפש, ולבסוף שהיו סורקין את בשרו במסרקות של ברזל, היה קורא קריאת שמע באהבה עזה, ולא הטרידוהו יסורים הגדולים.

והעצה לבוא לידי מדה זו, הוא להכין עצמנו להמליך אלהינו באהבה עזה ובכל לב ונפש בשני ימי ראש השנה, ועל ידי זה יוסיף אמץ לחד אלהינו בעת אמרו שמע ישראל כל השנה, שייכל לקבל עליו על מלכות שמים בקדשה על ידי המשכת הקדשה שהיא מושף עליו בראש השנה.

המקדש ומטהר מחשבותיו במשך מ"ח השעות של ראש השנה מושך קדשה ודבקות על כל השנה

ואשרי מי שהוא זוכה לקדש ולטהר עצמו ומתשובותיו ולהכין עצמו לקראת אלהינו בכל המ"ח שעות שבראש השנה, שבוה ימשוך קדשה ודבקות השם על כל השנה, שייכל להיות דבוק בנעם השם כל היום, וכל חלק מחלקי השעות שבראש השנה, יתנו עזר וסעד לכל יום מימי השנה, להמליך הבורא ברוך הוא.

וזהו הפרוש (ר"ה טז) 'אמרו לפני מלכותי כדי שתמליכוני עליכם' - שהפונה שתאמרו המלכות בראש השנה בכל לבכם, שעל ידי זה תמליכו את השם ברוך הוא כל השנה ברב עוז, ואל יוכל נרנן המפריד להבדיל בינינו לבוראנו, אף נהיה דבוקים באורו בלי מסך מבדיל.

אמנם, אין ראוי לאדם לבקש זאת שיבוא לידי מסירות נפש בפעל, כמו שקרה לרבי עקיבא שנהרג על קדשת שמו יתברך, אמנם, כיון עצמו לקדש ה' בכל עז, ומי

זכרונות

שפת אמת

רבי יהודה לייב מגור זיע"א

אפלו שהזכירה היא למשפט זכות היא לנו להזכר לפניו

אמרו לפני זכרונות שיעלה זכרונכם לפני לטובה (ר"ה טו). פרוש אף כי בלאו הכי מי לא נפקד פהיום הנה' וזכר כל היצור לפניו בא'. אבל על ידי שבגני ישראל מבקשין הזכירה שיעלה זכרונו לפניו יתברך אף על פי שיודעין שזו הזכירה הוא למשפט.

ומכל מקום יש לכל איש ישראל להבין ולהשפיל כי גדלה מעלת הזכירה לפני הבורא יתברך שהוא אב הרחמים, וכדאי להיות נשפט רק שיעלה זכרונו לפניו ברוך הוא. ועל ידי זה שבגני ישראל יודעין זאת, על ידי זה יעלה זכרונכם לפני לטובה.

על ידי ידיעה זו מהפכין מדת הדיו לרחמים

ועל ידי זה עצמו הופך הקדוש ברוך הוא מכסא דין ויושב על כסא רחמים, שעל ידי זה בני ישראל ממתיקין הדינים ועושים ממתת הדין רחמים, שהרי מבררים שהזכירה לפניו יתברך למשפט היא טובה גדולה ומתנה מהשם יתברך להיות נזכר לפניו ביום הזכרון כנ"ל (תל"ט):

תקיעת שופר

סוד ישרים

רבי גרשון העניף מראדז'ין זיע"א

כל מארעות האדם במשך השנה הבע"ט והתפלות שעתיד להתפלל על כך - נכללים בקול השופר

איתא בזהר הקדוש (ה"א רכו): תנא ראש השנה דא הוא רישא דשתא דמלכא וכו'.

הינו שכל השנה נכלל בזה היום, כמו שכל אברי הגוף נכללים בבעת הראש, כי כל מה שבעת הראש נוטה כף מסכימים כל אברי הגוף ותכף ומיד הנה נמשכין אתריו בסקירה אחת, הרי שכל האברים של האדם נכללים בהראש, כן נכללים כל התפלות והרצונות וכל הצרכים של אדם מכל השנה באותו היום של ראש השנה, וכדאיתא נמי בגמרא ראש השנה (יח.) וכלן נסקרין לפניו בסקירה אחת. וזהו ראש השנה דא הוא רישא דשתא דמלכא.

ולכך הוא המצוה בראש השנה לתקע בשופר, שהוא קול פשוט בלי חתוף אותיות, להורות שבזה הקול פשוט מהתקיעה נכללים כל הצעקות והתפלות מצרכי אדם כל השנה, אף שאינם עכשוו כלל בהכנת תפיסתו מה שביקש אחר כך בכל השנה, כי מי יודע האדם מה שייחסר לו ומה שיעתיד להתפלל ולבקש אחר זמן, בכל זאת כל צרכי האדם עם כל מה שיעבר עליו בכל השנה, וגם מה שיעתיד להתפלל אחר כך, הכל נכלל בזה הקול פשוט. ואפילו הצרופין מחתוף האותיות שעתיד להיות אצלו בהתפלות של כל השנה הכל נכלל בזה היום בהקול פשוט, לזה נקרא רישא דשתא דמלכא:

תפארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א

יש לכוון בתקיעת שופר רחמנא אמר תקעו'

וממילא כל התקונים יעלו לרצון לפניו

'תקעו' בחדש שופר בכסא ליום חגנו כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב'. הנראה לכאור, להבין מה שאצל ישראל הוא חק, ואצל הבורא ברוך הוא הוא משפט כדבר שיש בו טעם. אף באמת כי כמה טעמים נאמרו בשופר כמו שאמרו בגמרא (ר"ה טו).

השביעי', וכאן פתוב קדם 'בחדש השביעי' ואחר כך 'באחד לחדש', מקדים החדש לימי החדש.

וּתְרַץ, שְׁהִרְמֵז בְּזֶה הוּא עַל פִּי מַה שְּׂאִיתָא בְּזֵהר הַקְּדוֹשׁ שֵׁישׁ זְמַנִּים שְׁהִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, אֲבָל אֵין לָהֶם חֵס וְשְׁלוֹם זְכוּיֹת, אִזְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַכֵּה אוֹתָם עַל סִמְךָ הַזְכוּיֹת שֶׁעָשׂוּ אַחַר זְמַן, וּמִזֶּה לֹא יוֹדֵעַ שׁוּם מְלֶאֶךְ.

וְאִיתָא בְּמִסְכַּת רֵאשִׁי הַשָּׁנָה (א.) לְמַה נִּקְרָא חֲדָשׁ תְּשֻׁרֵי 'רַח הָאֵיתָנִים', דְּתַקִּיפֵי בְּמִצּוֹת. וּפְרַשׁ רַשִׁי ו'ל', שׁוֹפֵר, יוֹם הַכַּפּוּרִים וְסִבָּה, לְזַלֵּב וְעֲרָבָה וְנִסְוֵף הַמַּיִם.

וְזָכָה אוֹתָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאוֹתֵן הַמִּצְוֹת בְּחֲדָשׁ הַזֶּה, אִזְ מִיָּד כְּשֶׁמִּתְחִילִין יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת מִצְוָה הַרְאֵשׁוֹנָה שֶׁל תְּקִיעַת שׁוֹפֵר נִחְשָׁב לָהֶם כְּאִלוּ כְּבוֹר קִיְמוּ כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁל הַחֲדָשׁ הַזֶּה, וְזֵהוּ עֲנִין סְגֻלָּה שְׁהִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַכֵּה אוֹתָנוּ בְּאֶפְסוֹן כְּזֶה.

וְזֵה הַפְּרוּשׁ 'בְּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי', הִינּוּ כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁל חֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי, 'בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ' - תִּקְרָא כְּשֶׁאַתָּם עוֹשִׂים מִצְוָה אַחַת שֶׁל תְּקִיעַת שׁוֹפֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חוֹשֵׁב כְּאִלוּ עָשִׂינוּ כָּל הַמִּצְוֹת, וְלִרְמֵז זֶה מְקַדֵּים 'בְּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי' לְפָנֵי 'בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ'. אִלוּ דְבָרֵי קִדְשׁוֹ ו'ל':

סגולת היום

אהבת שלום

רבי מנחם מנדל מקוסוב זיע"א

יום מסגל להעטיר על הפרנסה

יש שְׁלֹשָׁה עֵתִים מְזַמְנִים לְבַקֵּשׁ עַל פְּרִנְסַת יִשְׂרָאֵל, א' בְּפִסַּח יַעַן כִּי בּוֹ הַעוֹלָם נִדוּן

כְּדִי לְזַכּוֹר לָכֶם הָאֵיל שֶׁנֶּעְקַד וְנִגְאָחוּ בְּסִבָּךְ בְּקִרְבֵּינוּ.

וְאִמְרוּ שֵׁם בְּגִמְרָא לְמַה תּוֹקְעִין בְּשׁוֹפֵר שֶׁל אֵיל וּפְרִיף בְּגִמְרָא לְמַה תּוֹקְעִין, וְחִמְנָא אָמַר תְּקַעוּ. וּפְרַשְׁתִּי בְּכוּנְתָם דְּרִצּוֹנָם לֹאמַר שְׁעַקֵּר כּוּנַת כָּל הַמִּצְוֹת הוּא בְּעִבּוּר שְׁשִׁמּוֹ הַגְּדוֹל חֵק נִתֵּן לַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּצְוֹת, וּבְרַחֲמֵינוּ עַל הַבְּרִיּוֹת נִתֵּן עֲצוֹת לָנוּ לְתַקּוּעַ בְּשׁוֹפֵר לְסִתּוּם פִּי הַמְּקַטְרִיגִים.

וְאִם כְּאִנּוּ לְכוּן כּוּנַת הַשׁוֹפֵר הַמְּזַכְרִין בְּמִקּוּבָלִים וּבְשֶׁאֵר סְפָרִים הַקְּדוּשִׁים לֹא יִסְפִּיק הַזְּמַן, לְכֵן מוּטָב שְׁלֹא לְכוּן רַק כּוּנָה זֹו וְחִמְנָא אָמַר תְּקַעוּ וּמִמֵּילָא כָּל הַתְּקוּנִים נַעֲשִׂים וְעוֹלִים לְרִצּוֹן לְפָנָיו.

וְהִנֵּה יְדוּעַ דְּמַלְת חֵק נִגְאָמַר עַל דְּבַר שְׂאִין לֹו טַעַם, וּמִשְׁפָּט יִתְכֵן בְּדָבָר שֶׁטַעַמּוֹ יְדוּעַ וְנִגְלָה. וְעַל דְּרַף זֶה יִתְפָּרַשׁ הַכְּתוּב הַנִּלְכָּד 'כִּי חֵק לְיִשְׂרָאֵל הוּא' אִנּוּ בְּגִי יִשְׂרָאֵל אֵין אִנּוּ יוֹדְעִים עַקֵּר הַטַּעַם וְעַמֵּק סוּד הַתְּקִיעַת שׁוֹפֵר וְהוּא אֲצֻלְנוּ כְּחֵק בְּלֹא טַעַם, אֲבָל לְגַבֵּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא מְלַתָּא בְּטַעַמָּא וְהַנְּסִתְרוֹת לְאַלְהֵי יַעֲקֹב:

מהרי"ד בעלז

רבי ישכר דב מבבלזא זיע"א

מיד כאשר תוקעים בשופר השם יתברך מוכה

אותנו על סמך כל מצות חדש תשרי

דְּבַר אֵל בְּגִי יִשְׂרָאֵל לֹאמַר בְּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ יִהְיֶה לָכֶם שְׁבִתוֹן זְכוּרֹן תְּרוּעָה מְקַרָּא קִדְשׁ (ויקרא כג כד). פַּעַם אַחַת אָמַר מְרֵן [מִהַר"א] בְּאֶפְסוֹן אַחַר בְּשֵׁם אָבִיו מְרֵן [מִהַר"ד] ו'ל', דְּדַקְדַּק לְמַה בְּכָל הַמוֹעֲדִים כְּתוּב קִדְשׁ בְּאִיזָה יוֹם לַחֲדָשׁ, הִינּוּ בְּעֵשׂוֹר לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי 'וּבַחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר יוֹם לַחֲדָשׁ

והכא נמי בלילה תחלתה הוא בתפלה, ותחלת היום הוא בתפלה. וכל זה פרי שיהיה אדם זריז בתחלה, כמו שאמרו רז"ל (ב"ר עה א) קדמה לרשיעא עד לא קדמנך (פרשת בא):

תפירת עזיאל

רבי עזיאל מייזליש זיע"א

פתיחת הארון הוא תחבולה שעל ידה מחשיב אותנו הכורא כמחסרי דעת ומזכה אותנו כדין

ענין פתיחת הארון בקמים נוראים, הוא תחבולה, כידוע מדרך המלך עליו השלום כשהיה ביד אכיש וישנה את טעמו והוריד יריו על זקנו ואמר אכיש משגעים הרבה יש לי ויגנרשהו, כך הענין, כשאנו באים לפניו בקמים נוראים ואנו יודעים בעצמנו שאנו חוטאים ואין לנו שום תחבולה, רק פותחים דלתות המלך במוצה בלי שום יראה ובלי שום פחד, והמלך חושב שהם משגעים ויצא בדימוס, כך אנו פותחין ארון הקדש בלי שום פחד ויראה, והשם יתברך ברוך הוא חושב שהם פתאים, ואינו משגיח על עונותינו כי ברב אולתנו שגיגנו:

ישרש יעקב

רבי יעקב יהודה מנדריין זיע"א

הקב"ה מחשיב לאדם את דרגת התשובה שהיה נוקט אלו היה מכיר במוחש שנדון עתה בשמים

ליודע מחשבות ביום דין. להבין הלא הוא יתברך יודע המחשבות תמיד, ומאי זה ביום דין. אמן הוא כף פרושו, השם יתברך הוא היודע שאם היה האדם מכיר באמת שעתה הוא יום הדין וכעת הזאת וכרגע ההוא דנין אותו למעלה, איזה מחשבה היה לו אז, כי בנדאי היה עושה אז באמת תשובה

על התבואה, ב' בעצרת כי אז נדון על פרות האילן, ג' בראש השנה שכל באי עולם יעברון לפני הקדוש ברוך הוא כבני מרון.

זיהו (בראשית כא כה) ויהוכיח אברהם את אבימלך – שאברהם אבינו עליו השלום התוכח עם הקדוש ברוך הוא שהוא מלך מלכי המלכים, על אדות באר המים אשר גזלו עבדי אבימלך – הנה אמות העולם שהם בחינת עבדים, מדוע השפע מנח אצלם. **ויאמר** אבימלך וגו' – השיב לו הקדוש ברוך הוא, לא ידעתי מי עשה את הדבר הזה בלשון תמיהה, ונגם אתה לא הגדת לי מרמוז על שעת הגדה שהוא פסח, ונגם אנכי לא שמעתי רומז על עצרת, שעת אמירת עשרת הדברות המתחילות באנכי, בלתי היום רק בראש השנה בשעת היום הרת עולם תבקשו על פרנסה, מחמת זה נמשך החסרון, וד"ל:

התפלה בראש השנה

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

בתחלת השנה יש להיות זהיר להתגבר על היצר, לכן נתקנו תפלות מיוחדות לתחלת השנה

'החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה' (שמות יב ב). יש לדקדק למה כפל בפסוק הזה וחסר ואמר 'ראשון הוא לכם לחדשי השנה'. אלא בא לומר, דהשכינה תהיה זהיר בה בראשית כל דבר, דעקר כל דבר הוא בכניסתו, כמו שאמרו הראשונים ו"ל דבתחלת השנה יהיה זהיר האדם בתשובה ובתפלה כראוי, כדי לשייתגבר על יצרו בתחלת הענין יצוהו יוצרו, וכן יהיה תמיד.

ולפיקך נתקנו תפלות משנות לתחלת השנה, וכן בראש חדש ובתחלת השבוע,

עולה למעלה און זינען מליצי ישר אויף אויסצודינגען און אויסצובעטן א שנה טובה ומתוקה [שני מלאכים מלויים את האדם, וכשהם שומעים שכל ישראל מכרכים איש את אחיו בראש השנה אחר תפלת ערבית בכרפת 'לשנה טובה תכתב ותחתם' בטהר הלב - עולים הם למעלה להמליץ טוב ולהפציר על שנה טובה ומתוקה] (תש"ה עמ' 1):

העבודה בעשרת ימי תשובה

לקוטי תורה

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

אהבה פנימית ואהבה חיצונית | משל מאהבת חכן כשהוא אצל אביו וכאשר מתרחק ממנו

יש שתי מיני אהבות. האחת בחינת פנימיות הלב הנקרא רעותא דליבא, והשניה בבחינת חיצוניות בהתגלות הלב. ועל דרך משל, כגון אצל אביו יש שתי בחינות באהבתו אליו:

כי הגה אם הוא שרוי אצל אביו בביתו, עדין אינו נפר ומתגלה בו בחינת ומדת האהבה ורחי היא בבחינת פנימית הלב לבד, מה שאין כן אם הרחיק אביו ממנו, אזי נתגלה ויוצא לחוץ בחינת האהבה בבחינת גלוי רב להיות נפשו צמאה וכלתה אליו. אבל כשהוא שרוי עמו הגה האהבה בטלה ונקללת ברוב השמחה והתענוג שהוא בהיכל אביו.

כיום כפור הוא בחינת האהבה הפנימית

וזהו ענין יום כפור שהוא מעין עולם הבא עולם התענוג שאין בו אכילה ושתייה, לפי שכל ישראל מתעלים בו עלוי רב, וכדכתיב 'כי ביום הזה יכפר עליכם וגו' לפני ה'יה תטהרו' (ויקרא טו ל), פרוש שמכפר ומטהר כל העונות המבדילין וקורע כל המסכים ואין שום

מעמקא דלבא והיה מתחרט באמת על כל מעשיו והיה מקבל עליו בלתי לה' לבדו. ואת המחשבות האלו הקדוש ברוך הוא מעמיד לפניו בעת הדין, ובכך הוא דן את האדם, ועל ידי זה הוא כובש פעסו בדין:

עקדת יצחק

רבי יצחק מנחם מאלכסנדר זיע"א

'כתרו ישועה' - כתרו של הקדוש ברוך הוא הוא להושיע את עם ישראל

היה מרגלא פפה קדוש אבי אדוני מורי ורבי מרן וצלה"ה בשם הרב הקדוש מאפטא וצלה"ה הפרוש כתרו ישועה - שפתרו של הקדוש ברוך הוא הוא מה שעושה ישועות לישראל, שיהיו להם תורה וגדלה במקום אחד, ויוכלו על ידי זה לגדל בניהם לתורה ולדרך ה' ולפקח על תהלוכות ביתם, ויזכו שיקים בהם הפתוח (תהלים קכח ג) 'בניך כשתלי זיתים סביב לשלחנך וגו'', הרמז שיהיו הפנים ברשות אביהם ולא ברשות אחרים חס ושלום (חג

השבעות):

לשנה טובה

ספר השיחות

רבי יוסף יצחק מליובאוויטש זיע"א

המלצת טוב בשמים כאשר מכרכים איש את רעהו בכרכת לשנה טובה

הרבי הצמח צדק אמר: עס זינען דאך פארן שני מלאכים המלויים את האדם, וואס די מלאכים העון וואס יעדערער זאגט צום צווייטן ראש השנה ביינאכט נאך תפלת ערבית לשנה טובה תכתב ותחתם מיט די ריינקייט פון הארצן, איז נאכדעם זינען די מלאכים

ונכלל ברצונו. לפי שמחמת גלוי אלקותו ומלכותו נתעורר בחינת יראת אור ובטול רצון, בחינת נקדה שאין בה אור כלל, ובחוק מקום הולך ומאיר בו אור האהבה בגלוי, והינו על ידי שיעשה את עצמו כאלו הוא רחוק מאד מאור פניו ותברוף, על ידי שיחשב כל המחשבות והדבורים והמעשים אשר לא לה' המה שעברו בכל השנה, ועל ידי זה יתגלה אהבתו לה' בחינת ברחוק צעק לבס יותר מבכל השנה.

שככל השנה הוא כמשל האב שנתרחק מעל בנו פנ"ל, אבל בעשרת ימי תשובה כתיב 'קראו בהיותו קרוב' (ישעיה נה ט), ודרשו חז"ל (יבמות קה). אלו עשרת ימי תשובה שנקרא קרוב, אלא שנתרחק ונסתר ממנו.

הטעם לאמירת 'אבינו מלכנו' בעשרת ימי תשובה

והוא כמו למשל בן שהוא אצל אביו בביתו אלא שהאב מסתיר פניו ממנו בכדי שפנו יתן אל לבו האהבה ויתגלה אהבתו ביתר שאת, וכאשר יכיר הבן שהאב הוא בכאן ומסתיר פניו ממנו אזי בודאי תגדל אהבתו בבחינת גלוי יותר. וזהו שאומרים 'אבינו מלכנו' בעשרת ימי תשובה, שהוא בחינת התגלות האהבה בבחינת צעק לבס אבא אבא.

על ידי הרחוק בימים אלו מגיעים לקרבה עצומה ביום הכפורים | משל התרחקות הלכנה מאור השמש

והנה כמו לכנה בהתרחקה מאור השמש סוככת והולכת בעגולה עד שתחזור ותגיע לאור השמש, כך בכיכול על ידי רחוק מקום שנעשים עצמנו כרחוקים הולך וסובב עלינו אור האהבה עד שבימים כפור חוזרים ומתעלים עליו גדול ועצום עד שנהיו 'לפני ה', שהאהבה הוא בחינת פנימית הלב ונכללת ובטלה בשמחת ה', לפי שאז ביום כפור כנסת ישראל הם בבחינת פנים.

מסך מדייל בין ישראל לאביהם שבשמים. וזהו 'לפני ה' תטהרו'. ואז 'ישמח ישראל בעשיו' (תהלים קמט ב) בלי שום מניעה ומכלכל בעולם, ומרב השמחה והתענוג נכללה ובטלה מדת האהבה שיש בהם ודי בבחינת פנימיות הלב ברעותא דלפא לבר.

ההקדמה להגיע לאהבה זו הוא על ידי היראה ומלכות בראש השנה

והנה בכדי שיעשה האדם לבחינה ומדרגה זו, הנה 'ראשית חקמה יראת ה' (תהלים קיא) שהוא בחינת ראש השנה להמשיך עליו בחינת יראת, בחינת מלכותו שקוראין לו המלך שפתה יראתו ופחדו עלינו. וזהו @86אמרו לפני מלכות שתמליכוני עליכם.

כי הנה 'מלכותך מלכות כל עלמים' (תהלים קמא יג) כתיב, והוא יתברך מניח את העליונים ומוריד וממשיך בחינת מלכותו למטה על ישראל לבר, כמו שנאמר 'ה' אלקי ישראל מלך' (שמו"ע לה), וכתיב 'כה אמר ה' מלך ישראל וגאלו וגו' (ישעיה מד ט).

וזהו 'ה' מלך גאות לבש כו', פרוש על ה' מלך משל כמו לבוש שהוא מסתיר ומכסה על האדם, כך הוא ענין בחינת מלכה שנתלבש ונתמצצם בכמה לבושין וצמצומים עד שנקרא בחינת מלך ולהיות מלכותו על ישראל.

בראש השנה נעשרת ימי תשובה מעוררים את האהבה על ידי בחינת הרחוק

והנה ישראל נמשלו ללכנה שמאירה ברחוק מקום מהשמש דוקא, כך בכיכול הנה כתיב 'מרחוק ה' נראה לי' (ירמיה לא ב), שעל ידי רחוק מקום – מאיר בו אור אהבתו ותברך להיות פלטה נפשו אליו לדרקה בו.

כי ראש השנה נקרא 'קסה' (תהלים פא ד), שהתחדש מתפסה בו (ר"ה ט), פרוש בטל

שחיצוניותו מקשר ומדבק בהכלי עולם. וזהו 'בבְּרִית ה' אֶלְקֵיךָ', פְּרוּשׁ שֶׁהִתְקַשְׁרוּת יְהִיָּה שְׂבַחֲנִית הִיָּה יְהִיָּה 'אֶלְקֵיךָ' שְׁלֶךְ, לִבְטֵל אֵלָיו מְעַמְקָא דְלִיבָא (פרשת כי תבוא):

ארח לחיים

רבי אברהם חיים מזלוטשוב זיע"א

בתחלת החדש 'תשרי' הוא מלשון שארי ליה מאריה ובסופו - מלשון תשורה

'תִּשְׁרִי' לְשׁוֹן שְׂרִי לִיָּה מֵאַרְיָה. או לְשׁוֹן תִּשְׁרִי - לְשׁוֹן תְּשׁוּרָה, הִיָּנוּ מִתְּנָה. כִּי בַחֲדָשׁ תִּשְׁרִי בַתְּחִלָּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיִזְכָּר הַכַּפּוּרִים עוֹשִׁין תְּשׁוּבָה מִיָּרָאָה, וְאַחַר כֵּן בְּיָוִם הַרְּאִשׁוֹן שֶׁל סְכוּת שָׂבָא עַל יִשְׂרָאֵל אֶהְבֵּת הַבּוֹרָא עוֹשִׁין תְּשׁוּבָה מֵאַהֲבָה, וְבֵאֵין אֵל עוֹלָם הַתְּעַנּוּג, הִיָּנוּ שֵׁישׁ לְהַשֵּׁם יִתְבַּרַּךְ תְּעַנּוּג מִיִּשְׂרָאֵל. כִּי בְעוֹד הָאָדָם רִשָּׁע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵצַטְטֵר, כְּתִיב 'וְהֶאֱבַדְתִּי הַגֶּפֶשׁ הַחַיָּא' (ויקרא כג ל), לְשׁוֹן אֲבָדָה, וְכִשְׂבָּא הָאָדָם בַּתְּשׁוּבָה עֲלָאָה הוּא כְּמוֹצֵא אֲבָדָה שֶׁהָיָה זְמַן רַב נֶאֱבַד מִמֶּנּוּ וְיֵישׁ לוֹ תְּעַנּוּג מְזֵה, וְהוּא בִּינָה, תְּשׁוּבָה עֲלָאָה, עוֹלָם הַתְּעַנּוּג (פרשת בא):

פשוט במעשים בעשרת ימי תשובה

אך אי אפשר להגיע לבחינה ומדרגה זו בבחינת פנים הנ"ל כי אם על ידי פשוט ופשוט במעשיו בעשרת ימי תשובה, וכמו שגאמר 'בקשו פני' (תהלים כו ח), שתהיה פאבדה המתבקשת שצריך לחפש אחריה ולפשפש במעשיו פנ"ל.

באור הפסוק 'אתם נצבים וגו' על דרך הנ"ל

וזהו 'אתם נצבים היום כלכם וגו' לעברך בבְּרִית ה' אֶלְקֵיךָ וגו' (דברים כט ט-יא), כִּי בְּכָל מְקוֹם שֶׁגֵּאָמַר הַיּוֹם הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא מַעֲבִיר בְּךָ הַבְּרִית שֶׁהוּא הַתְּקַשְׁרוּת בְּנִקְדַת הַלֵּב הַפְּנִימִית (כִּי עִם הַיּוֹת דְּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא הַמְּשַׁכַּח בַּחֲנִינַת יָרָאָה פְּנִ"ל אֶךְ תּוֹכָה רְצוּף אֶהְבָּה אֵלָא שֶׁהֶאֱהָבָה הִיא בְּפְנִימִית הַלֵּב לְכַד עַל דְּרָךְ וְגִילּוֹ בְּרַעְדָּה). וְנִקְרָא בְּרִית, לְפִי שְׂאִי אֶפְשֵׁר לְדַבְּקָה בּוֹ בְּפְנִימִיּוֹת הַלֵּב אֵלָא אִם כֵּן מַעֲבִיר עֲרַלַת הַלֵּב, וְכִמוֹ שֶׁגֵּאָמַר 'מִלְתָּם אֵת עֲרַלַת לְבַבְכֶם' (דברים י טו). וְהַעֲרָלָה הִיא הַהִתְקַשְׁרוּת בְּתַאוּת וּשְׂאָר גִּשְׁמִיּוֹת הָעוֹלָם, וְכָל זְמַן שֵׁישׁ עֲלֵיו בַּחֲנִינַת עֲרָלָה זֶה בְּלִבְבוֹ הִרִי מְכֹסֶה וּמְסֻתָּר מִמֶּנּוּ אוֹר פְּנִיּוֹ מִלְּדַבֵּק בּוֹ בְּפְנִימִיּוֹת לְבוֹ בִּינּוֹן

ארצות גאוני הדורות

ונראה לעניות דעתי על פי המבאר במדרש (וזה"ק ח"ג רלא), 'אתם נצבים היום', 'היום' זה ראש השנה, ועין באסיפת חכמים. ואיתא בפ"ט דשחרית יום א' דראש השנה דכל השנה הקב"ה דן במדת הדין, ובראש השנה במדת הדין ובמדת הרחמים, ואיתא בראש השנה (ג) מלך וצבור נכנסו לדין, מלך נכנס תחלה מקמי דליפש חרון אף, ע"ש.

ועל פי זה יבאר אתם נצבים היום, רצה לומר בראש השנה, לפני ה' זו מדת רחמים,

אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם וקניכם ושטרתיכם כל איש ישראל (כט)

(א)

זכרון יעקב

רבי יעקב גרלין זצ"ל

בראש השנה דן הקב"ה במדת הדין ובמדת הרחמים

ויש לדקדק: א. באומר ה' וגם מלת 'אלהיכם'. ב. וגם למה לא אמר בקצור 'כל איש ישראל' והניי בכלל.

והיה כשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרות לבי אלך וגו'. לא יאבה ה' סלח לו כי אז יעשן אף ה' וקנאתו באיש ההוא ורכצה בו כל האלה הכתובה בספר הזה ומחה ה' את שמו מתחת השמים. והבדילו ה' לרעה מכל שבטי ישראל

(כט יח-כ)

בית אהרן

רבי אהרן שורווגן זצ"ל

החוטא נבדל מכל ישראל כדי שלא יחכפרו עוונותיו

יש להבין, מדוע חמור כל כך חטאו של האומר "שלום יהיה לי כי בשרות לבי אלך" עד כדי שיחולו עליו כל הקללות שנאמרו בפרשת כי תבא. עוד יש להבין, מאחר ו"רכצה בו כל האלה הכתובה בספר הזה", מדוע הוסיף עוד על קללתו "והבדילו ה' לרעה מכל שבטי ישראל".

ונראה לבאר, בהקדים את דברי המדרש (ויק"ר ל, יב) על הפסוק "פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל" (ויקרא כג, מ) "פרי עץ הדר" אלו ישראל. מה אחרוג זה יש בו טעם וריח, כך ישראל, יש בהם בני אדם שיש בהם תורה ומעשים טובים. "כפת תמרים" אלו ישראל. מה התמרה הזו יש בה טעם ואין בה ריח, כך הם ישראל, יש בהם שיש בהם תורה ואין בהם מעשים טובים. "וענף עץ עבת" אלו ישראל. מה הדר יש בו ריח ואין בו טעם, כך ישראל, יש בהם שיש בהם מעשים טובים ואין בהם תורה. "וערבי נחל" אלו ישראל. מה ערבה זו אין בה טעם וריח, כך הם ישראל, יש בהם שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים. ומה הקב"ה עושה להם? לאבדם, אי אפשר (שחיי הם בניו), אלא אמר הקב"ה "יקשרו כלם אגודה אחת, וזה מכפרים אלו על אלו. נמצא, כי מה שה'

אלהיכם זו מדת הדין פנודע, ראשיכם לשבטיכם כפרוש רש", רצה לומר מתחלה החשובין ואחר כך כל איש ישראל וכדאמרין דמלך נכנס תחלה לדין.

עבודת הצדקה

רבי צדקה חוצין זצ"ל

למי יש דין ערכות ולמי אין

יש לזקוק, מדוע פרטה התורה את "ראשיכם שבטיכם וקניכם ושטריכם כל איש ישראל" כלם בפסוק אחד, ואלו את "טפכם נשיכם וגרך" בנפרד בפסוק הבא. ועוד, מה נכנס "כל איש ישראל" ביניהם.

יש לבאר, על פי המובא במדרש תנחומא (נצבים ס"ו ה), שמהפסוק "כל איש ישראל", לומדים שאמר להם משה שכלם ערבים זה לזה.

והנה, כתב הרא"ש (ברכות פ"ג ס"י יג) ש'נשים' אינן בכלל ערכות. והמגן אברהם (ס"י קצט ס"ק ז) והטורי אבן (מגילה יט:) כתבו ש'קטנים' אינם בכלל ערכות. ורש"י (נדה יג:) ותוס' (יבמות מז:) כתבו ש'גרים' אינם בכלל ערכות. נמצא, שאף שכלם נקבצו וקאו כדי 'לעברך בכרית ה' אלהיך ובאלתו', הרי שבקבוץ האנשים בנפרד, היתה מטרה נוספת, והיא, כדי שיהיו כלם ערבים זה לזה, מה שאין כן הקטנים הנשים והגרים שאינם בדין ערכות.

ועתה, יובן סדר הפסוקים, שבתחלה הזכיר רק את האנשים, ועליהם אמר הפסוק "כל איש ישראל", כי הם הנכללים בדין ערכות. אבל את "טפכם נשיכם וגרך" הזכיר בנפרד, משום שאינם בדין ערכות. ואחר שהזכיר את כלם, אמר הפסוק, כי כלם באו 'לעברך בכרית ה' אלהיך ובאלתו', שזה שיהו בכלם. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

וּתְרַץ הַפְּתוּב לְנוּ וּלְכַנִּינוּ שֶׁהֵם בְּמִדְרָגָה קְטָנָה
לְעֵשׂוֹת אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת, כְּלוּמֵר
שֶׁהֵם גַּם כֵּן יַעֲשׂוּ הַמְצוּוֹת בְּשִׁלְמוֹת.

**כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא
נפלאות הוא ממך ולא רחקה הוא וגו'. כי קרוב
אליך הדבר מאד כפיך וכלבבך לעשתו** (ל יא-יד)

מי מנוחות

רבי רפאל בירדוגו צ"ל

קיום המצוות שאין ספק לעשותן על ידי לומד
הלכותיהן

כמאמר רבּוֹתֵינוּ ז"ל (מנחות קי.) על הפסוק
(ויקרא י לז) 'זאת התורה לעולה' וגו'
כֹּל הַעוֹסֵק בְּתוֹרַת עוֹלָה כְּאִלוּ הַקְּרִיב עוֹלָה
וְכוּ', וְכֵן אָמְרוּ (ברכות ו.) חָשַׁב אָדָם לַעֲשׂוֹת
מִצְוָה וְנֶאֱמַר וְלֹא עָשָׂאָה מַעֲלָה עָלָיו הַפְּתוּב
כְּאִלוּ עָשָׂאָה, וְנִרְאָה שֶׁמִּטַּעַם זֶה עֲצִמוֹ הוּא
אוֹמְרֵם שֶׁהַעוֹסֵק בְּתוֹרַת עוֹלָה כְּאִלוּ הַקְּרִיב
עוֹלָה, שְׁעַל יְדֵי הַעֲסֵק בָּהּ נִפְרִים מַעֲשָׂיו שְׂרוּצָה
לְקַיֵּם הַדְּבָרִים בְּפִעֵל, אֶלָּא שֶׁנֶּאֱמַר מִפְּנֵי חֶרְפֵּן
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

באפן שְׂשִׁית שְׁפֹתוֹתֵינוּ עִם הַמַּחְשְׁבָה הַשְּׁלֵמָה,
שְׁתִּיחָן עוֹלִין בְּמִקּוֹם הַמַּעֲשָׂה, וּמִזֶּה
הַטַּעַם פְּתוּבוּ הַמִּפְרָשִׁים שֶׁבָּזָה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל
זוֹכֵה לְקַיֵּם הַתְּרַי"ג מִצְוֹת כָּלֵם, אִף אוֹתָם דְּלֹא
שִׁיכֵי בֵיהּ.

הוא שְׁאָמַר כָּאֵן כִּי הַמַּצְוָה הַזֹּאת, רוּצָה לוֹמַר
אִף אוֹתָם שְׂאִין שִׁיכִין בָּהּ, כְּגוֹן מִצְוֹת
שֶׁבְּכֹהֲנִים וְשֶׁבְּמִלֵּךְ וְיִבּוּם וְכִיּוֹצֵא, - אִף שֶׁהִיא
נִפְלֵאת מִמֶּךָ - לֹא נִפְלֵאת הִיא. וּבְאֵר לְבִסּוּף
לָמָּה, וְאָמַר כִּי קְרוֹב אֵלֶיךָ הַדְּבָר מֵאֵד, פְּרוּשׁ,
אִתָּה עוֹלָה עַל רִיחֶךָ שֶׁהִיא נִפְלֵאת, אוּ לְפָחוֹת
רְחוּק קִיּוּמָהּ. אוּ יֹאמַר שֶׁיֵּשׁ 'נִפְלֵאת' וְהִיא
מִצְוֹת הַכֹּהֲנִים, וְיֵשׁ 'רְחוּקָה' כְּגוֹן מִצְוֹת יְבוּם
וְהַמִּלֵּךְ, שֶׁבְּדֶרֶךְ רְחוּקָה אֶפְשָׁר יַגִּיעַ לְיָדֶךָ.

אינו מאבד את הרשעים, הוא מפני שכל
ישראל קשורים וערבים זה לזה.

ומעתה יתבאר, שרשע האומר "שלום יהיה
לי כי בשררות לפי אלף" וחוטא
כפי מה שלבו חפץ פי סומך שאחר כך ידבק
בישראל כדי שיתכפרו לו החטאים, אזי "לא
יאבה ה' סלח לו וגו' ורבעה בו כל האלה
הכתובה בספר הזה", וזה יהיה על ידי "והבדילו
ה' לרעה מכל שבטי ישראל" ולא יוכל להתאגד
עמיהם. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

הנסתרת לה' אלהינו והנולת לנו ולכנינו וגו'
(כט כח)

חמדת ישראל

רבי ישראל יהודה קארפונקעל צ"ל

יתפלה ויעשה מצוות כפרהסיא כדי לעורר את
כניו למצוות

נראה לעניות דעתי לפרש על פי מה שפרש
הבעל שם טוב זי"ע הפסוק 'תהלת
ה' ידבר פי', דלכאורה טוב היה להתפלל
בלחש כדי שלא יקטרגו המקטרגים, כמו
שמצינו אצל חנה שהיתה מדברת על לבה
ושפתותיה נעות וקולה לא ישמע (שמואל א' א
ג), ואם כן קשה 'תהלת ה' ידבר פי', ולמה
לא בלחש, אבל התרוץ הוא שהבנים והתלמידים
ילמדו דרך לעבודת ה' יתברך, להתפלל בכונה,
וממנו יראו וכן יעשו להתפלל בכונה, וזהו
'ויברך כל בשר שם קדשו', שהם ילמדו ממנו,
עד כאן דבריו הקדושים.

וזהו 'הנסתרות', פרוש, הלב והמחשבה שהוא
בהסתור, 'לה' אלהינו, שהוא יודע
מחשבות האדם ותחבולותיו, ולמה צריך
להתפלל ולעשות מצוה כפרהסיא בפני עם
ועדה, 'והנולות' מדוע צריך לעשות בהתגלות,

(דרוש טו) במטבע 'זכרנו לחיים' שאנו אומרים בעשרת ימי תשובה, דיכונ דאין בקשתנו לצרף עצמנו למה שנוגע לנו מהתענוג והשמחה והטובה ברכות ימינו על הארץ, אלא כל תכליתנו וכוונתנו היא לשם שמים, למענך אלהים חיים כדי לעבדך ולעשות רצונך, שלא אפשר אלא על ידי החיים, עכ"ד.

והנה דרשו (נדרים לא.) בפסוק (בראשית כא יב) 'כי ביצחק יקרא לך זרע', ביצחק ולא כל ישראל, לאפוקי עשו, הכי נמי הפונה כף וכחרת בחיים ולא כל החיים להנאתך ולטובתך, אלא דוקא במה שנוגע לעבודת מלכו של עולם ותורתו, דתכונן למען תחיה אתה וזרעך לאהבה את ה' אלהיך לשמע בקלו ולדבקה בו לזה בלבד, כי הוא חייך וארך ימך, 'כי הוא' לאפוקי הנאת גופך בדרךשו (תוספתא סנהדרין פ"ד ה"ח) 'הוא' ולא אחר.

ואני אומר דלא מיבעיא שאינה נפלאה ואינה רחוקה, אף גם כי קרוב אליך הדבר מאד, ובמה, כפיך ובלבבך לעשותו, פרוש, על ידי פיך שתהנה בהם, ועל ידי לבבך יהיה נחשב לך לעשותו, וכןה דקדק היטב מאמר 'לעשותו', שפסיד ובלבבך אתה עושה אותו.

וכחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך. לאהבה את ה' אלהיך לשמע בקלו ולדבקה בו כי הוא חייך וארך ימך (ל י"ט-כ)

אברהם אנכי

רבי אברהם פאלאגי זצ"ל
בחירה בחיים לצרף עבודת ה'
פרש הרב ועצום כמהר"ר נסים יצחק אגראנטי
נר"ו על מה שפכת הרב בינה לעתים

אוצרות גאוני הדורות

(וה"ק ח"א ג.) פי מה שברא ה' העולם הוא מחמת תאר מלך, כי לולי העולם, לא יתאר מלך, ואין מלך בלי עם, ולקיום התאר הזה נבראו כל עולמות, ולכך נאמר (תהלים קמה יג) 'מלכותך מלכות כל עולמים', ועקר מלוכה שלו בישראל, כי כל העכו"ם כאין נגדו וכתהו נחשבו, ולכך אמרין 'ה' אלהי ישראל מלך', כי עקר מלכותו היא בישראל.

ולכך אנו בנימים אלו, שאיזה שרים מאזעזין ואפריק"א קמים עלינו, ומבקשים ח"ו לקעקע ביצתם, וכלם מקטרגים להשבית ח"ו זכרם, אנו אומרים התאר הזה 'מלך', ואין מלך בלי עם, ואיך אפשר לעשות ח"ו בלה בישראל, ולכך אמר הקב"ה (ר"ה טז.) המליכוני

יערות דבש

רבי יהונתן איבשיץ זצ"ל
על ידי המלכת הקב"ה בתקיעת שופר אין פתחון פה לשטן לקטרג
נאמר הפסוק (תהלים ב ו) 'ואני נסכתי מלפי נכו', ומדבר בעד פגסת ישראל, כי יוד המלך מדבר בעדס, וקאמר שאנו עושים תקנה בשופר, כמו שכתב רב סעדיה גאון בעשרה טעמים שלו הנדפסים ברב מחזורים, שהוא להמליך מלך לה', ודרך פשפמליכים מלך שיתקעו בשופר, כדכתיב בשלמה (מלכים א' א לד) 'ותקעתם בשופר ואמרתם חי המלך שלמה', ולכך תוקעים בשופר.

ועקר הטעם בזה, שאנו ממליכים אז ואומרים המלך הקדוש ומלך המשפט. פי נודע

מאור הקטן

רבי מאיר בר' יצחק מטארנופול זצ"ל

הכנת כח הטמאה על ידי שמחה של מצוה

יש לומר על דרך שמיא הרב רבי אברהם גלאנטי ז"ל בפסוק (איכה א ה) 'היו צריה לראש אויביה', זה לשונו: איתא בשימושא זוטרא דשידי, יש שמי קלפות, האחת נקראת מקלת בת ישמעאל והולכת במדברות, ועמה תע"ח פתות של מלאכי חבלה כמנן מקל"ת, ולילית בת"פ פתות של מלאכי חבלה כמנן לילית, ומקלת הולכת ומקדחת מחוללת במחולות כשמה, ולילית הולכת ומיללת כשמה, ומלחמה ארוכה ביניהם, ואינן פוגעות זו בזו כי אם ביום הכפורים, שאז פוגעות מערכה מול מערכה, ומתגרות זו עם זו במלחמה גמרצת, ובין דין לדין תפלתם של ישראל ותעניתם עולה למעלה בלי קטרוג, עכ"ל [וכו'].

ויתכן לפרש הגי תרי קראי, 'עבדו את ה' בשמחה' (תהלים ק ב) קאי על ראש השנה, ו'עבדו את ה' ביראה' (שם ב יא) קאי על יום הכפורים, דאיתא בארז חיים בשלחן ערוך (סי' תקצו) אוכלים ושותים ושמים ואין מתעניין בראש השנה, וכן הוא במדרש הביאו הטור (אור"ח סי' תקפא) זה לשונו, ורוחצין ומסתפרין על פי המדרש אמר רבי סימון כתיב 'כי מי גוי גדול וגו', רבי חנינא ורבי יהושע אומרים איזו אמה באמה זו שידעת אפיה של אלהיה, פרוש מנהגיו ודיניו, שמנהגו של עולם אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים ומגדל זקנו ואין חותף צפוניו לפי שאינו יודע איך יצא דינו, אבל ישראל אינם כן, לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ומגלחין זקנם ומחתיכין צפונייהם ואוכלים ושותים ושמים בראש השנה, לפי שידעין שהקב"ה יעשה להם גס, ע"כ.

עליכם, ובה לא יהיה פתחון פה לקטרג, כי הם צרך עולם, ולכך אנו ממליכים בשופר, ומזכירים מלכות.

וזהו מאמר דוד ו'אני' - כנסת ישראל, 'נסכתי מלכי על הר ציון הר קדשי, שאני תוקע בשופר להמליך מלך לה' בציון, ואם כן בנה בטלה רגשת הגוים, כי אין מלך בלי עם, ואמר 'אספנה אל חק', הינו ראש השנה, שנאמר בו (תהלים פא ה) 'כי חק לישראל וכו', וקב"ה קבעו חק, לפקד בו כל יצורי קדם.

מליצת זכות על ישראל בכל ראש השנה שהם כקטנים שנולדו היום

אמר 'אספנה בחסד ה'', כי ענן, אף שמחדש בכל יום מעשה בראשית, אבל מפל מקום עקר הבריאה בו ממש נברא עולם חדש, ולכך הוא מתחיל ראש השנה, כי בו נעשה עולם חדש, ולכך אומרים 'היום הרת עולם' ולא אומרים היום הנה הרת עולם, וכן 'זה היום תחלת מעשיך' ולא הנה תחלת מעשיך, כי באמת עוד 'היום', כל ראש השנה, הרת עולם, ותחלת מעשיך של קב"ה, כי מחדש העולם, כאשר האריך בנה בכתבי האר"י ז"ל. **ולכך** יש לנו תרוץ, כי אנו פקטן שנולד, ואין לנו כל כך עון, כמו שאמרו במדרש שהתנצל הקב"ה בעד אדם בחטא, ואמר הלא קטן הוא והיום נולד ואין לו כל כך חטא משפט מות, וכן אצלנו בכל ראש השנה כי קטנים אנו, היום נולדנו, ולכך אמרנו 'היום הרת עולם, אם כבנים רחמנו' וכו'.

וזהו 'ה' אמר אלי בני אתה אני היום ולדתיך', ואם כן אין לך ענש כל כך מן העונות, כי היום ולדתיך, וזהו שמספר המזמור חסד ה' בחק שקצב לשפוט, ביצד חפץ חסד ה' להתנצל. (ח"ב דרוש ה)

כתות של מלאכי חבלה, ו'עבדו את ה' ב'יראה' ביום הכפורים בתענית וסגופים אחרים, להכניע הקלפה לילית עם ת"פ כתות מלאכי חבלה ששמה.

ואפשר מטעם זה אמרו בזהר (ח"א קפו.) שלא להזכיר בראש השנה שום חטא ועון ופשע, כמו שכתב של"ה בשם תולעת יעקב זה לשונו, שנינו בפרק בתרא דראש השנה (לב.) אין מזכירין מלכיות זכרונות ושפורות של פרענות וכו', ומטעם זה קבלו אנשי אמת שלא נזכיר בראש השנה בתפלתנו שום חטא ועון ואשמה ורשע מכל מה שחטאנו לפניו, שלא לתן פתחון פה לשטן העומד לקטרג, וזה (תהילים טו ב) 'אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעד רשע לנגדי' עכ"ל.

ולפי דרכנו הנ"ל יש עוד טעם שאין מתודים בראש השנה שום חטא ועון, כי בראש השנה צריך להיות עבודתנו בשמחה מטעם הנ"ל, ובזכרו עונו צריך להיות ביגון ואנחה כמו שכתוב (שם לח ט) 'עוני אניד אדאג מחטאתי', לכך אין מתודין בראש השנה, אבל ביום הכפורים הענוי והיגון הוא המצוה מטעם הנ"ל, לכך מתודין ביום הכפורים. (פר' אחרי מות)

בגדי בהונה

בני אהרן פרחיה וצ"ל

פרנסתו של האדם אינה תלויה במזל כי אם במשפט יום ראש השנה

תקעו בחדש שופר בפסח ליום חגנו. כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב (תהילים פא ד-ה). אמרו ז"ל בפרק ב' דביצה (טו), כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים לבד מהוצאת שבת, מאי קרא, תקעו בחדש שופר בפסח ליום חגנו,

הרי על פי מדרש זה לא די שאין להתענות בראש השנה אלא אפילו מצוה לאכול ולשמוח, וביום הכפורים מצוה מן התורה להתענות, כמו שנגמ' (ויקרא טו לא) 'ועניתם את נפשותיכם' וגו', הלא דבר הוא.

אמנם מצאתי בספר של"ה פרשת בשלח זה לשונו, להכניע הקלפות ההם, רצה לומר מקלת ולילית הוא מצד עצות הטוב רומז לפעלתם, דהיינו להכניע לילית הוא בסגופים ותעניתים וצער בלב וההכנעה, ובתפלה שערי דמעות, ואז נכנעת לילית המיללת תמיד, ולהכניע את המקלת הוא בשמחה של מצוה, לשמוח במצות, ולשמוח בשבתות וימים טובים, ולשפוט עניים וחתן וכלה, ולשמוח בידיעות הבורא וכו', ואז נכנעת מקלת שהיא תמיד במחולות ושמחה בשמה מקלת.

לפי זה יש לומר 'עבדו את ה' בשמחה' קאי על ראש השנה שהוא יום הדין, ומתעוררים המקטרגים על ישראל כמו שכתבתי לעיל בשם הזהר, אפילו הכי 'עבדו את ה' בשמחה', רצה לומר בשמחה של מצוה בלאכול ולשמוח כמו שכתב הטור הנ"ל, ובזה נכנעת הקלפה הנקראת מקלת, וזהו בנחמיה (ח ט) 'ויאמר להם לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדונינו, פרוש רש"י יום ראש השנה הוא, ואל תעצבו כי חדות ה' הוא מעוזכם', רצה לומר חדות ה' לשם ה' אשר אתם שמחים בראש השנה בשמחה של מצוה, 'הוא מעוזכם' להכניע הקלפה מקלת כנ"ל. וביום הכפורים מצוה להתענות ולהתפלל בבכיה להכניע פח הקלפה לילית, והיינו 'עבדו את ה' ב'יראה' [וכו'].

נחזור לענין, 'עבדו את ה' בשמחה' בראש השנה, שאסור להתענות, ואוכלים משמנים ושותים ממתקים, ושמחים בשמחה של מצוה להכניע הקלפה מקלת עם תע"ח

אור לישׁרין

רבי זרח אייזנלייז' וצ"ל

מצות בכייה בראש השנה

נאמר (מחמיה ח ט-יא): ויאמר נתמיה הוא התרשא ועזרא הכהן הספר והלויים המבינים את העם לכל העם, היום קודש הוא לה' אלקיכם אל תתאבלו ואל תכבו, כי בוכים כל העם בשמעם את דברי התורה. ויאמר להם לכו אכלו משמנים וישתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו פי קדוש היום לאדנינו, ואל תעצבו פי חדות ה' היא מעזכם, והלויים מחשים לכל העם לאמר הסו פי היום קדש ואל תעצבו.

ואם בן מצינו שפכו ביום ראש השנה ומחו בידם שלא לבכות, קשה על שנהגו בכל תפוצות ישראל להתעורר העם קודם תקיעת שופר, ובדאי מנהג ישראל תורה הוא וצריכין אנו לישבו, הלא הוא נגד מקרא מלא שהבאנו.

אמנם נתרצו בב' אופנים, האחד על פי מה ששמעתי מרבי יואל מוכיח ו"ל שאמר, שעל פי שורת הדין מתר להתעורר העם בככי בשבת ויום טוב, ואי משום בטול ענג או שמחת יום טוב, הלא מצינו שמילה דוחה שבת ויום טוב, ואם מילת ערלת בשר דוחה שבת ויום טוב, כל שפן מילת ערלת לב כדכתיב (דברים י טו) 'ומלתם ערלת לבבכם', אף מפני שהיה ראוי למול לבכם קודם לכן, לכן הוי מילה שלא בזמנה שאינו דוחה את השבת, עד כאן דבריו וד"ב.

ונראה הא דמילה שלא בזמנה אינו דוחה שבת משום שאפשר להימולו אחר כך, כיון שבלאו הכי כבר עבר זמנו, וזה שיף לומר על כל שבתות וימים טובים של כל השבת, מה שאין בן בראש השנה ויום הכפורים, דאם לא עכשו אימתי, כבר הוא עומד בדין, ואם בן מנהגו הוא מישב.

איזהו חג שהחדש מתכסה בו הוי אומר זה ראש השנה, וכתיב 'כי חק לישׁראל הוא', מאי משמע דהאי חק לישׁנא דמוזני, דכתיב 'ואכלו את חקם'. גם נודע אמרו ו"ל בסוף קדושים (פב) במשנה, אמר רבי שמעון בן אלעזר ראית מימך חיה ועוף כו', אלא שהרעתי מעשי וקפחתי את פנתתי כו'.

אמר 'תקעו בחדש שופר', רוצה לומר כי על ידי השופר מתעורר הלבבות ואתה שב בתשובה שלמה, וכל זה כדי שלא תקפח פנתך על ידי רע מעשיך ויכמו שביבא, ואם תאמר כבר אמר רבא (מועד קטן כת) 'בגיי חיי ומוזני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא' ומה יועיל לזה התשובה, אמר 'בכסא ליום חגנו' דע וראה שהלבנה מתכסה ביום הזה, ויכמו שכתב רש"י ו"ל שם שהחדש מתכסה שהלבנה מתכסה.

והכונה, אל תאמר כי מזלך קשה ורע, ולרמוז אמר הלבנה מתכסה. והכונה, [ד]אמר בסוף מסכת שבת (קנו), האי מאן דבלבנה (הנולד במזל לבנה), יזה סביל מרעין פלבנה זו שמתענה והולכת, לזה אמר 'בכסא' רוצה לומר שמתכסה המזל ואינו מעלה ומוריד, כי אם על ידי הזכות הוא נדון ביום הזה. והראיה, כי לטעם זה נקרא 'חגנו' כי אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים, ואנו לובשים לבנים בו כאמור בפרק קמא דראש השנה (א"ח) בירושלמי.

אמר מעתה 'כי חק לישׁראל' רוצה לומר כי המזון של האמה השלמה אינה באמות העולם שהיא נתלית במזל, אלא ב'משפט' של יום, זה אמרו 'משפט לאלהי עקב'. (דרוש ז)

שלא ידעו מן התורה ואבדו רוב ימים, וכשפא עזרא הסופר ועוררם משנתם ונודע להם מה שעשו בכו על מה שאבדו, וכיון שלא היה בכיה זאת פקוח נפש לכך מחו אותן שלא לבכות בראש השנה, אבל אצלנו שהוא ספק פקוח נפש, לא לבד שאנחנו רשאים לבכות, אלא אנו מחיבין לבכות בראש השנה ומישב מנהגנו. (דרוש יא)

אמרי טוון

רבי מרדכי טוון זצ"ל

זכרון עקדת יצחק על ידי הכנעת האדם לפניו
יחברך

אמרו רז"ל (ויק"ר כט א) על ידי התקיעה נהפך הדין לרחמים, ואסמכוהו אקרא (תהילים מז ו) 'עלה אלהים בתרועה' נתעלה מדת הדין ונסתלק לרחמים, אלא 'ה' דייקא רחמים 'קול שופר'. וכי יש לו סגולה לשופר שמהפך הדין לרחמים, אלא אם תקע שופר בעיר וגו', ויחדר לבבו בשוואה שרבו מקרבו למשפט, ואז ממילא יתהפך הדין לרחמים.

ולזה אמרו רז"ל (ר"ה טו) אמר הקב"ה תקעו לפני בשופר של איל ואני אפזר לכם עקדתו של יצחק, וכי הקב"ה צריך זכירה, אלא הפנה כשנתקע בשופר של איל שהוא כפוף, וכמו יצחק שמשר עצמו למיתה בשביל כבוד קונו וסלק הרגשותיו ומחשבותיו מן העולם, כך האדם כשיעמד לפני הקב"ה לא יצריך לכבודו של מקום לא נפש ולא גוף, ואז יאחו מעשה אבותיו ויזכרו לו עקדתו של יצחק.

לזה אמר (בראשית כב יד) 'ה' נראה אשר יאמר היום בהר ה' נראה', רצה לומר רואה לבדו אשר יאמר היום' כל תפלות הנאמרים בזה היום, 'בהר ה'' רצה לומר בכתי פנסיות

ומה שמחו בימי עזרא, הוא משום שהתם לא היה פונתם להתעורר ומאליהם בכו, אם פן כבר היה נמול לבכם ולא היו ערלי לבבות פלל, והראיה שזכו לבנות בית המקדש בימיהם, ומשום הכי מחו שלא לבכות.

או נאמר באפן אחר יותר אמתי, דהלא קיימא לן ספק פקוח נפש דוחה שבת, דאם חס ושלום נפל גל על אהד מישראל ואין אנו יודעים אם הוא חי או מת, הלא מטר לפקח את הגל בשבת, ואם פן בראש השנה ויום הפפורים שאין אנו יודעים אם נצא בדימות, ואולי על ידי דמעותינו מחו עונותינו ונכתב לחיים, ואם לאו שפא ח"ו נכתב להפוך, ואם פן הוי ספק פקוח נפש ודוחה שמחת יום טוב.

אכן בימי עזרא שכבר היה בית המקדש בנוי ולא היה להם שום חטא, כמו שאמרו רז"ל לא לן אדם בירושלים ועברה בידו, שתמיד של שחר מכפר על העברות הנעשים בלילה, ותמיד של בין הערבים היה מכפר על העברות הנעשים ביום, ואם פן בודאי לא בכו על העברות שבידם, שהתמידים כבר היה מכפר להם, ומה שבכו לא היה אלא הרך משל לאחד שעובר בים ובידו פיס מלא הגרי לקנות בו סחורה שיוכל להרויח בו הרבה, והיית עצמו לישן בייכתתי הספינה, ובתוך השניה לקח מלא אגרופו הגרי וזרקו לים, וכן עשה פעמים רבות עד שאבד רוב מעותיו, ובתוך כך נראה מעשיו לאחד שהיה עומד בספינה, מזד היה מעוררו משנתו, וכשנודע לו זאת התחיל לבכות, והנה איש פנה אינו בוכה מיראת הענש פי מי יענשהו על ככה, רק הוא בוכה על אבוד דמיו.

כך בימי עזרא אף שלא היו יראים מיראת הענש על חטאתם מפני שתמיד היה מכפר, מפל מקום היו בוכים על אבוד זמיהם

אחד, ומה טעם נתקן בכל העולם בשביל פעם אחת ומקום אחד.

אבל לעניות דעתי דבריהם ז"ל בהשכל ובחכמה, בדרך רמז, כי נודע (ויק"ר כט) שתקיעת שופר הוא לעורר רחמי ה', שמלך המשפט יעמוד מפסא דין וישב על כסא רחמים. והנה בפרק קמא דעבודה זרה (ג:) מסקינן, דבשולש שניות יושב ודן, על כן לא לצלי אינש תפלת המוספין בשולש שעות קמזיתא, משום דעוסק בתורה, ובתיב ביה 'אמת', וממילא בשניות יושב ודן.

ומטעם זה גופא תקנו לתקוע בשופר בשעת מוסף שהוא שעת הדין, וזה שאמרנו ז"ל 'בשעת גזרת המלכות שנו', כלומר, שאז הוא מלך מלכי המלכים יושב ודן וגוזר גזרות, על כן אנו תוקעין בשעה זו לעורר רחמים לעמוד מפסא דין ולישב על כסא רחמים. ולדעתי הוא דבר נפלא בס"ד להבין השמון ברמז דבריהם, ברוף החונן לאדם דעת, ותברך שמו.

ובכתי מדרשות, אז יראה רצה לומר תראה העקדה לפניו מאחר שנתעורר, ואפילו לא מסרו עצמם בפעל.

קונו לדוד

רבי אליעזר דוד גרינוולד זצ"ל

תקיעת שופר בתפלת מוסף שאז הוא עת הדין

העובר לפני התיבה ביום טוב של ראש השנה השני מתקיע, ובשעת ההלל הראשון מקרא את ההלל (ר"ה לב:). ופריך בגמרא, מאי שנא הלל משום וריזין מקדימין למצות, תקיעת שופר נמי הראשון תקע משום וריזין מקדימין למצות, ומשני רבי יוחנן בשעת גזרת המלכות שנו. פרש רש"י שאויבים היו שומרין עליהם שלא לתקוע.

והוא תמוה הרבה, שבשביל זה תקנו לתקוע לעולם בשעת מוסף, הלא גזרה עבדא דבטלה (כתובות ג:), וגם אז לא היה אלא במקום

מעשי צדיקים

לדאראג, בא לפני הרבי עם קוויטל בבקשה להושיעו מצרתו.

כשמע הרבי את צעקתו, אמר, "הלא עתה קרבה ובאה שבת קדש, יש לשמח עם השבת, ואסור להיות בצער, הכנס כצאת השבת, אז נראה מה לעשות".

בנת אמירת התורה בסעודה שלישית, פתח הרבי בבאור דברי המסורה, 'אתם נצבים היום כלכם', 'אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים' (סמות יט ז), וגם פרש המדרש על

אתם נצבים היום כלכם (כט ט)

אחר תקופה ארכה בה עלו עסקי יפה, נקלע החסיד ר' מרדכי גרינבוים מנאנאש לחובות מרבים למעלה ראש, עד שהגיע לפשיטת רגל. נוגשיו המרבים רוקנו כליל את הסחורה מחנותו ומחסניו, ונפצו לעקל גם את ביתו ואת כל אשר לו.

כאשר ראה כי כלתה אליו הרעה, נסע לשבות אצל הרה"ק רבי שמואל פרינקל מדאראג זיע"א. כבר בערב שבת קדש, עם הגיעו

חובותיו, מאז לא ידע יותר עני ומחסור. (אמרי ספר)

ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע (ל טו)

מספר הִיָּה המִשְׁגִּיחַ המִפְרָסֵם הַחֲסִיד רַבִּי **גדל איזנר** זצ"ל במליצתו, על אדם שהציעו לו שדוך עבור בתו, כִּאֲשֶׁר התעַנְּנוּ בְּדַבַּר יְחוּסוֹ שֶׁל הַמְדַבֵּר, הַשֵּׁיב הַשְּׂדֵכָה, "הָאֵב הַנּוֹ כָּהֵן וְכֹהֵן, וְאֵלּוֹ הַסְּבָא, כָּבֵר אֵינְנוּ בֵּין הַחַיִּים".

השדוך נִסְגַּר לְשִׁבְעֵינֹת רִצּוֹן הַצְּדִידִים, וְהַשְּׂדֵכָה קָבַל אֶת שְׂכָרוֹ בְּעֵין יָפֵה. וְיֵהִי הַיּוֹם, לְעַת הַחֲתֻנָּה מִבְּחִין הַמַּחְתָּן דָּוָן בְּשִׁכּוֹר מִפְרָסֵם הַמִּסָּב בְּמִרְכָּז שְׁלֹחַן הַמִּקְבְּדִים, לַתְּדַמְתוֹ, הַתְּבַרֵּר לוֹ שְׂשִׁכּוֹר זֶה אֵינּוּ אֶלָּא סֵב הַחֲתָן.

מהר הַמַּחְתָּן בַּחֲמָתוֹ לְשִׂדְכָה וְטַעֲנוּ, "לִמָּה זֶה רַמִּיתִנִּי, אִמְרַת שְׂסֵב הַחֲתָן כָּבֵר אֵינְנוּ בֵּין הַחַיִּים, וְהִנֵּה הוּא יוֹשֵׁב כְּגִידִי". "הִבֵּט בּוֹ הַיִּטִּב", הַשֵּׁיב הַשְּׂדֵכָה, "הִכִּי אֵלּוֹ נִקְרָאִים חַיִּים". (ממשנתו של ר' גודל)

ישבת עד ה' אלקיך ושמעת בקולו ככל אשר אנכי מצוך היום (ל ב)

במסעותיו הַמִּפְלָאִים, בְּמַהֲלָכֶם הִיָּה מַחֲפֵשׁ וּמוֹצִיא מִמְעַמְקֵי הַרְפֵּשׁ וְהַבּוֹץ נִשְׁמָוֹת יִשְׂרָאֵל יְקֻרוֹת שְׁנַפְלוֹ מִקְמוֹמוֹת נְדָחִים, הַגִּיעַ הַרַה"ק **רבי אהרן מקוֹז'נִיץ** זיע"א לְעִיר הַבִּירָה לוֹנְדוֹן, אֶלֶיָּה נּוֹסַע הִיָּה בְּגַפּוֹ, כְּשֵׁאִינוּ מֵאֲפֹשֶׁר לְמִקְרָבֵינוּ לְהַתְּלֹוֹת אֵלָיו.

נסיעה זו הִיָּתָה כְּמַעַט חֲשָׂאִית, רַב הַצְּבוֹר לֹא יָדַע כָּלֵל אוֹדוֹתֶיהָ. בַּתְּחִלָּה הִתְאַכְסֵן

פְּסוּק זֶה (תַּחֲנוּמָא נִצְבִּים א), הִדָּא הוּא דְכַתִּיב (מַסְלִי יב ז) 'הַפּוֹךְ רְשָׁעִים וְאֵינָם וּבֵית צְדִיקִים יַעֲמֹד'.

הרבי הָאָרִיף בְּבִאוֹר הַדְּבָרִים, וְסִיִּים בְּמִשְׁפֵּט סְתוּמֵם שְׁלֵא הוֹבֵן לְקַהֵל הַחֲסִידִים הַעוֹשֶׂה אֲזַנּוֹ כְּאִפְרָקֶסֶת, "הַיְהוּדִים כָּלָם צְרִיכִים לְהִיֹּת הַיּוֹם נִצְבִּים וְעוֹמְדִים, וּבֵית שֶׁל צְדִיקִים, צְרִיךְ לַעֲמֹד עַל עוֹמְדוֹ".

במוצאי שַׁבַּת קָדֵשׁ כְּשֶׁנִּכְנַס ר' מְרַדְכִי בַשְּׁנִית, נִעְנָה הַרְבִּי וְאָמַר, "הַתּוֹרָה שֶׁל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית הִיא שְׁלֵכֶם, אֲלֵיכֶם נִתְּכּוֹנְתִי בְּדְבָרִים, וְאֵנִי מַעֲנִיק לָךְ אוֹתָם".

בהיותו טְרוֹד בְּצַרְתּוֹ, לֹא הִבִּין ר' מְרַדְכִי אֶת כּוֹנְתּוֹ הַקּוֹדֵשׁה שֶׁל הַרְבִּי, לְבוֹ לֹא נִתְּשֵׁב בְּכָה, וְהוּא עֲמַד עַל מְקוֹמוֹ כְּמִשְׁתוּמֵם וְאָמַר בְּדַרְךְ מְלִיצָה, "אֲצִלִּי אֲכֹן יֵשׁ לְדַבְרֵי תוֹרָה שְׁנִשְׂא הַרְבִּי חֲשִׁיבוֹת מִיְחַדָּת, אוֹלָם אֵינִי יָכוֹל לְמַסְרֵם לְבַעֲלֵי הַחוֹבוֹת בְּמִקּוֹם מַעוֹת".

השיב הַרְבִּי כְּשֶׁהוּא כּוֹפֵל דְּבָרָיו פְּעַמִּים וְשִׁלַּשׁ, "הַתּוֹרָה בְּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית עֲבוּרָךְ", אַחַר הַפְּטִיר, "סַע לְבֵיתְךָ לַחַיִּים וּלְשִׁלּוּם", לְמַחְרַת בְּבִקְרַת יוֹם רִאשׁוֹן, שָׁב ר' מְרַדְכִי לְבֵיתוֹ רְגוּעַ וְשִׁלְיוֹ.

כבר לְמַחְרַת עִם בְּקָר יוֹם שְׁנֵי הַגִּיעַ אֵלָיו שְׁלִיחַ שְׁנִשְׁלַח עַל יְדֵי הַגְּבָשִׁים, לְהוֹדִיעוֹ שֶׁהֵם נִמְנוּ וְנִמְרוּ בִּינֵיהֶם כִּי, כִּינּוֹן שֶׁהֵנוּ יִשְׂרָ וְנִאָּמוּ, אֵין זֶה מוֹ הָרִאִי שִׁיגְזְלוּ מִמֵּנוּ פְּרֻנְסָתוֹ. אֵי לְכָה יֶאָרָךְ לוֹ זְמוֹ הַפְּרָעוֹן לְכַמָּה שָׁנִים, בָּהֵן יוֹכֵל לְהַעֲמִיד אֶת עֶסְקִיו עַל רַגְלֵיהֶם, וּלְשִׁלֵּם חוֹבוֹתָיו מְעַט מְעַט.

הדברים סְכָמוּ בְּשִׁטְר חֲתוּמֵם, אַחַר אִף הַגִּדְלוֹ עֲשׂוֹת כְּשֶׁהַחֲזִירוֹ לוֹ סְחוֹרוֹתָיו וּפְתַחוֹ לוֹ אֶת חֲנוּתוֹ, מִנִּי אֶז הַחֲלוֹ עֶסְקִיו לְפָרַח וּלְשִׁשְׁגַּח, תוֹךְ זְמוֹן קָצַר עֲלָה בִּידוֹ לְשִׁלֵּם כָּל

לראות את פני קדשו של הרבי, ואכן לעת ערב כְּאִשֶׁר הִתְפַּנֶּה מֵעֲסוּקָיו, פָּנָה לְאֶכְסֵנְיָה בַּה הַתְּאֲכָסוּן.

הִיָּה זֶה לַעֲת עָרַב, סְבִיב הַבַּיִת צָבָא קָהֵל גְּדוּל בְּהַמְתַּנֶּה מִמְשַׁכְתָּה, וְהַגְּבָאִים נִמְנָעוּ מִלְּהִכְנִיסוֹ אֶל הַרְבֵּי. לְאַחַר הַפְּצָרוֹת מְרֻבוֹת, נִעְתְּרוּ לוֹ הַגְּבָאִים, אֲךָ הוּא הִרְשָׁה לְהַכְנִס לְקַבְּלַת שְׁלוֹם, וְתוֹ לֹא.

הַחֲסִיד נִכְנָס לומר שלום, וְהַרְבֵּי הַחֲזִיר לוֹ שְׁלוֹם, בְּתוֹךְ כֶּךָ רָאָה אֶפִּיזוּדָה מֵעֲנִינָתָה, לְחֹדֵר הַרְבֵּי נִכְנָסוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים בְּלְבוּשׁ מוֹדְרָנִי וְגִלְחוּחֵי זֵקֵן לְקַבְּלַת שְׁלוֹם, הַרְבֵּי לֹא הִשִּׁיב לָהֶם בְּאִמְרוֹ כִּי אֵין בִּיכְלַתוֹ לְכַרְכֵּם, אוֹלָם רָצוּנוֹ לְסַפֵּר לָהֶם מַעֲשֵׂה.

הִיָּה זֶה עַת אֲשֶׁר בְּרַחְבֵי רוּסְיָה הִתְפַּרְסְמָה פְּקֻדַת מִמְשָׁלָה, שְׁעַל כֹּל אֶחָד לְכַנּוֹת עֲצָמוֹ בְּשֵׁם מִשְׁפָּחָה מְלֻבֵּד שְׁמוֹ הַפְּרֻטִי, לְשֵׁם זְהוּי. בְּעֻקְבוֹת הַפְּקֻדָּה עָבְרוּ הַשׁוֹטְרִים מַעֲיָרָה לַעֲיָרָה, וְשָׂאֵלוּ כֹל אֶחָד לְשֵׁם הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁבָּחַר.

רַבִּים חִשְּׁשוּ מֵהַגְּזֵרָה הַחֲדָשָׁה, וְהִסְתַּתְּרוּ מִפְּנֵיהֶם. בְּחַפְזֵיהֶם הִגִּיעוּ הַשׁוֹטְרִים גַּם לְבַיִת הַשְּׁחִיטָה, שָׁם פָּגְשׁוּ אֶת הַשׁוֹחֵט שֶׁעָסַק בְּמִלְאֲכָתוֹ, וְאֵת הַרְבֵּי שֶׁעִמַּד בְּסִמּוּךְ לוֹ.

בְּשֵׁם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַשׁוֹחֵט לְשֵׁם שֶׁבָּחַר, עָנָה כִּי מֵאַחַר וְעוֹסֵק עִתָּה בְּמִלְאֲכַת הַשְּׁחִיטָה, בָּחַר בְּשֵׁם "שְׁחִטְתִּי", לְאַחַר שֶׁרָשַׁם הַשׁוֹטֵר אֶת הַשֵּׁם "שְׁחִתְתִּי" עֲבוּר הַשׁוֹחֵט, הוֹסִיף מֵעֲצָמוֹ לְרַב אֶת הַשֵּׁם "שְׁעוּיִתִּי", עַל פִּי סֵדֵר 'אֲשִׁמְנוּ'.

הַנוֹכְחִים לֹא הִבִּינוּ פֶּשֶׁר הַדְּבָרִים, אוֹלָם אֲךָ סִיִּם הַרְבֵּי אֶת סְפוּרוֹ, פָּרְצוּ הַשְּׁנֵי בְּבִכּוֹ, בְּדַמְעוֹת שְׁלִישׁ סְפָרוֹ כִּי מִמּוֹדִינַת הוֹנְגְרָיָה בָּאוּ, שָׁם שָׁמַשׁ הָאֶחָד כְּשׁוֹחֵט וְהַשְּׁנִי כָּרַב, וְהֵם הִכְשִׁילוּ רַבִּים בְּאִכְלִילַת גְּבֻלוֹת

הַרְבֵּי אֲצֵל הַרְה"ק רַבֵּי יַעֲקֹב אַרְיֵה טוֹעוּרֶסקִי זִיע"א, הָאֲדָמוֹר מְטְרִיסק - בּוֹרו פֶּאָרְק, שֶׁהִתְגוֹרֵר בְּאוֹתָה תְּקוּפָה בְּלוֹנְדוֹן.

מֵאַחַר יוֹתֵר, הַתְּאֲכָסוּן הַרְבֵּי בְּבִנְיָן מְגוּרִים, אֲשֶׁר כַּיּוֹם מִשְׁמַשׁ מִשְׁכֵּן לִישִׁיבַת תּוֹרַת חֶסֶד הַמַּעֲטִיבָה. יְהוּדִים הַזּוֹכְרִים אֶת בְּקוֹר הַרְבֵּי בְּלוֹנְדוֹן, יוֹדְעִים לְהַצְבִּיעַ עַל הַמָּקוֹם בּו הַתְּאָרַח.

הִיָּה זֶה מְקוֹם הַתְּקַלְלוֹת רַבְתִּית שֶׁל אֵלוֹ שְׂאִינָם בְּנֵי בְרִית, שָׁם הָיוּ מִשְׁחָקִים בְּמִשְׁחָקֵי מִזְל. מִסְפַּר חֲדָשִׁים נִהַג הַרְבֵּי לְהִגִּיעַ לְלוֹנְדוֹן וּלְשַׁחַק בְּקֻלְפִים, אֶת כָּלֵם הוּא נִצַּח, וּמִי מֵהַיְהוּדִים שֶׁשָּׁחַק עִמּוֹ פַּעַם אַחַת, לֹא הִגִּיעַ יוֹתֵר לְשֵׁם.

רַב מִשְׁשֵׁב הַרְבֵּי לְפולין, גְּלַה טַפַּח מִמְטַרַת נְסִיעָתוֹ וְאָמַר כִּי הוֹצִיא מִמְקוֹם טְמֵאָה זֶה כְּמָה נְשֻׁמוֹת טְהוֹרוֹת שֶׁהָיוּ בְּשִׁבִי, וְזוֹ הִיָּתָה סִבַּת נְסִיעָתוֹ. לְאַחַר מִכֵּן אִף נוֹדַע כִּי פַּעַם עָלָה הַרְבֵּי זִי"ע לְאוֹטוּבוֹס, וּמִיָּד חֲזַר וַיֵּרַד הֵימָנוּ כְּשֶׁלְּצַדּוֹ אָדָם נוֹסֵף, הִיָּה זֶה יְהוּדִי מִתְּבֻלֵל, שֶׁהַרְבֵּי הִצִּילוּ מִצַּפְרָנֵי הַשְּׂמֵד וְהַחֲזִירוּ בְּתֻשׁוּבָה. (הַמוֹפְלֵא בַדוּר)

הַחַיִּים וְהַמְּנוֹת נִתְּנִי לְפָנָיו וְהַקְּלָה וּבְחַרְתָּ בַחַיִּים לְמַעַן תַּחֲיֶה אֶתָּה וְנִרְעָפָה (ל יט)

סְפָר הַרְה"ח ר' חַיִּים לִיבְרִזוֹן ז"ל, מִפִּי חֲסִיד שֶׁל הַרְה"ק רַבֵּי אֶהֱרֹן מִטְּשַׁעְרֵן-נְאֻבִיל זִיע"א, שֶׁבָּעַת נְסִיעָתוֹ בְּעִיר גְּלִיצְיָה לְמִטְרוֹת עֶסְקוֹם, הִזְדַּמּוּן בְּשֵׁנַת תַּרל"ט לְעִיר בְּרָאד, בָּעַת שֶׁשָּׂהָה בָּה הַרְה"ק רַבֵּי דוֹד מִטְּשַׁלְנָא זִיע"א.

מְשַׁהֲגִיעַ לְאֲנֵי הַחֲסִיד הַיִּדְעָה כִּי רַבֵּי דוֹד שׁוּהָה אִף הוּא בְּעִיר, חִשְׁקָה נִפְשׁוֹ

בפסוק זה, ענה לו רבי אהרן לייב, "אני חושב שכונת הכתוב כן הוא, שאף קשאדם משלים עצמו בכל מיני השתלמות, יצא אדם לפעלו, אי אפשר להיות משלם רק אם יתן לבו על אחרים, כי כל ישראל ערבים זה לזה.

לזאת מסיים הכתוב, 'ולעבדתו עדי ערב', עבודתו צריכה להיות עבור הערבות המטלת עליו על מעשי אחרים.

הדברים השאירו רשם עז על רבי חיים שמחה, שאמר לרבי אהרן לייב, "אפשר לומר עוד פשוט, ידוע שכל תכליתו של האדם עלי אדמות, הוא לעבד ולהכין מזון רוחני לנשמתו, למען לא יבוש כאשר יעמד לדיו לפני בית דין של מעלה.

הגם שכדי שהנשמה תוכל להתקיים בגוף, יש לאכל ולשתות, כל זאת צריך להיות טפל כנגד העקר, שהיא התכלית האמתית של החיים.

אולם לצערנו, עושה האדם הפוך ממה שהיה צריך, זה אשר אמר דוד המלך עליו השלום, 'יצא אדם לפעלו', כל ימי חייו עובד הוא בשביל הגוף, שיהיה לו לאכל ולשתות. 'ולעבודתו עדי ערב', את העבודה עבור התכלית האמתית, משאיר הוא לעת ערב, כאשר הוא בא בשנים ומזדקן, נזכר עבור מה ירד לזה העולם, ומה תכליתו עלי אדמות.

קר דברו שני הרבנים, כשהקהל עומד סביבו ומשים אָזנו כאפרכסת, לשתות בצמא את דבריהם. הכל שכחו לאכל את המרק שהצטנן ונעשה תפל, ואז הגישו לשלחן את העוף. לפתע, גלה אחד המסבים עצם שבווה במקום שמטריף את העוף, והרב פסק שיש להכשיר את כל הפלים, וכל הסעודה טריפה.

וטרפות, השוחט בשחיתו והרב שהכשיר את הכשר.

כאשר שמעו שהרבי מטאלנא הגיע לגליציה, ושמו הולך לפניו, באו לבקש תקון לתשובה שלמה על מעלליהם. הרבי הורה להם לשוב למחרת בבקר, לקבלת תקון. (ארז החיים)

הנסתרת לה' אלקינו והנגלת לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת (כט מח)

אודות גדלתו וראיתו למרחקים של הרה"ק רבי אהרן לייב מפרמישלאן זיע"א, ספר רבי חיים שמחה אבד"ק באבערקע שהיה חברו של הפרי מגדים.

בבפר שבין העירות באבערקע ופרמישלאן, התגורר יהודי תלמיד חכם ובעל צדקה, שהיה נכנס לרבי חיים שמחה מפעם לפעם ועמד עמו בקשר קרוב, ואף היה מקרב לרבי אהרן לייב.

כאשר נולד לו בן במזל טוב, כבד את רבי אהרן לייב בסנדקאות, ואת רבי חיים שמחה אב"ד באבערקע למוהל, לראשונה נפגשו שני הרבנים במקום אחד, אף שעיירות מגוריהם היו סמוכות.

כטייטבו לסעודת המצוה והגישו את המרק, התלהב רבי אהרן לייב וקרא את הפסוק (תהילים טז) 'יצא אדם לפעלו ולעבדתו עדי ערב' מספר פעמים. הנוכחים לא הבינו מה שיכות הפסוק לסעודת הברית, אך לא אָזרו עז לשאל את הרבי.

לכסוף פנה רבי חיים שמחה שישב סמוך לרבי ארון לייב ושאלו, מה פונתו

בידי הצעיר סכום נכבד, על מנת שימצא פרנסתו בכחות עצמו.

יצא האביר אל השוק, וראה מוכר המציע למכירה מפוחיות להבערת גחלים במחיר מוזל, בתשובו כי בהפחה גרידא, נתן יהיה להצית אש אף על גחלים קרים, התפעל מהרעיון המיוחד, רכש במחיר מלא כמות גדולה של מפוחיות, והציע לקונים באמרו שבאמצעי זה שוב אין צורך בהצתת אש.

אמר לו, "טפש שכמוהו, בלעדי גץ אש אחד לכל הפחות, לא יועילו עשר מפוחיות".
 "כן אתם", סיים המגיד, "לא שאני לא לביתי את האש היהודית בקרבכם, אלא שלדאבוני אין בכם גץ אש כלל".

שמע מוהרנ"ת את הדברים, והפליג בשבח המגיד ודרשותיו, "אבל כאן", אמר, "דומה שלא כן הדבר, ניצוץ אש קיים בכל יהודי בעולם, היא שפל ככל שיהא, אף יש לדעת היטב היטב היאך ללבות את הגץ החבוי הלזה". (מבועי הנחל)

פנה רבי אהרן לייב לרבי חיים שמחה ואמר, "עקשו הנכם מבינים מה כונתי בפירוש הפסוק, לא מספיק שהוא לא יכשל ויאכל מהסעודה, יש לראות שגם אחרים לא יכשלו ויאכלו דבר אסור, כי כל ישראל ערבים זה לזה". (אורות מרדכי)

אם יהיה נדחה בקצה השמים משם יקבץ ה' אלקיך ומשם יסחה (ו ד)

ספרו לרבי נתן מברסלב וצ"ל, כי רבי יעקב קוראניץ וצ"ל, המגיד מדובנא, הזדמן לעיר גדולה ונתבקש לדרש לפני הקהל במתק דבריו, הוא גאות לבקשתם, אף דבריו לא נכנסו ללב השומעים והללו לא השפעו לטובה.

כאשר העירוהו המשתתפים על כף, נענה ואמר, "אמשל לכם משל כדרכי, אברך צורב סמוך הנה על שלחן חתנו מספר שנים, מששלמו ימי שבתו על שלחנו, מסר החותן

ראש השנה

במה יתרצה עבד

הגיע אל הרבי כמדי טנה

במוצאי ראש השנה, עמד קהל רב ליד חדרו של הרה"ק **הבית אהרן** זיע"א לקבל ברכת הפרדה פנהוג, פתאום הגיע בנו רבי אשר, נכנס לחדר הרבי ושהה בו זמן רב, אחר יצא המשמש והודיע לקהל שעמד במקום, כי הלילה לא יוכלו לקבל ברכת הפרדה.

ספר הגאון החסיד רבי חיים מנדל קוסטרומצקי וצ"ל הי"ד. בעת בה היו בבית זקנו שלש בנות שהגיעו לפרקו, נסע לבו הרה"ק **הבית אהרן** זיע"א לראש השנה, ובהכנסו לקבל שלום, הזכירו בקדש פנימה.

אמר לו הרבי, "בזמן שאנו צריכים לחשב במה יתרצה עבד אל אדוני, אתה מבליב בדברים מעין אליו". (מאורי אש)

לשמש כבעל תפלה ואש המחלקת לא תבער חלילה.

אכן 'רצון יראיו יעשה', ביום ראש השנה הוא קם לפתע צרוד, ופנה לשמחתו ובהסקמת כל הנוכחים את העמוד לאורח המשתוקק לכף. (שיחות מהר"צ עמ' סד)

לא תהיה לך היכלת להתפלל

חזן מפרסם שהחזמון לדאראג, בקוש לעבר לפני התיבה בימים הנוראים, אך בעיני הרה"ק רבי שמואל פרנקל מדאראג זיע"א לא הוטבה בקשתו, וטעמו ונמוקו עמו, והוא לא אבה לתן לו רשות להתפלל.

משהמטיח החזן לבקש להגיע בקולו לפני הקהל, אמר לו הרבי, "עוד תראה במו עיניך, שלא יהיה ביכלתך להתפלל".

אכן כך היה בהגיע זמנו לעבר לפני התיבה, לא עלה בידו להרים קולו בתפלה כראוי, עד שנאלץ לעזב את התיבה בבשת פנים. (אמרי טפר)

השרפה כבר כאן

זקני החסידים מזכירים היו בערגה את הדרשה שנשא הרה"ק רבי יעקב אלימלך פנט מדענעש זיע"א הי"ד, בראש השנה האחרון לפני עקדתו על קדוש שמו יתברך, ההתעוררות שהיתה אז, לא נתנת לתאור.

בין הדברים המשיל משל, באישון לילה פוצה דלקה סמוך לעיר, אנשי ההצלה הגיעו להעיר את התושבים משנתם וזעקו, "קומו ישנים מתרדמתכם, שרפה מתקרבת לעיר, עליכם לברח".

במקום עמד ר' יוסל יונה'ס, שהיה מהמקשרים לכו הרבי הרה"ק רבי אשר מסטאלין זיע"א, הוא נכנס לאחר מכן אל רבי אשר, והתענגו, מדוע אביו הרבי אינו מקבל את הקהל לברכת הפרדה כנהוג.

אמר לו רבי אשר, "אחד האבכים שנהג כל ימיו לבוא לראש השנה לכאן לקארליו, ובשהותו כאן נהג כשורה, לאחר החג משהיה שב לביתו ולעבודתו, לא התנהג כראוי, נסתלק לבית עולמו.

משהגיע לבית דין של מעלה, החלו לשקל את מעשיו ראו כי אינם פשוטה, ודונוהו בהתאם לכך. כשהגיע ערב ראש השנה, טעו בפני בית דין של מעלה, כי מאחר ובכל השנים היה נוסע בזמן זה לקארליו, הוא מבקש לעשות כך אף השנה.

בדקו ומצאו כי אמנם כך היה, ובקשתו נתקבלה. במוצאי ראש השנה אמר לי אבא, "בוא נעכב אותו אצלנו, ונעשה עבורו מה שצריך, עשינו כך, והצלחנו להוציאו מן הגהנום, לכן לא היה בידו לקבל את קהל אנ"ש". (מאורי אש)

לברח מהמחלקת

החסידי המפלא רבי לוי יצחק בדנו ז"ל, זקן חסידי ברסלב בארץ הקדש, שמש כבעל תפלה קבוע מדי שנה בקבוץ של חסידי ברסלב. שנה אחת הופיע אדם נוסף שחשק להיות שליח צבור בשחרית דראש השנה, אך רב הקהל התנגד, ורצה שרבי לוי יצחק יגש כבשנים עברו.

משראה רבי לוי יצחק את המחלקת המאימת לפרץ על העמוד, התחנן לפני מלך שומע תפלה שהוא יצטרד, כדי שלא יוכל

לפתע שמע את הרבי אומר לבנו, "בני יקירי, המלך רוצה לגזר גזרה, לקחת בחורים יהודים לצבא, מה נתן לעשות נגד זה". ענה לו רבי אשר זיע"א, "אבא, אמר נא אתה מה אפטר לעשות".

ענה הבית אהרן, "יש לראות שיוכלו לפדות את השרות הצבאי בכסף", אך הבן לא הסכים וטען, "אם תחלף הגזרה בכסף, ידרשו סכומים עצומים שלא יוכלו לעמוד בהם".

אמר הרבי, "נכון, יש לקבוע סכום מסוים, עשרים וחמשה רבלי", כך החלט ביניהם, והם פנו לשוב לבית המדרש, לתקיעות.

בראות האברך שהרבי קם ממקומו לחזור לבית המדרש, מהר להמלט מן המקום, אולם רבי אשר הבחין בו, והזהירו שישמור על פיו ולא יספר לאיש מה שמעו אִזְנָיו.

לאחר ראש השנה יצא קול במדינה, כי הממשלה מתעתדת לגייס את בני ישראל לצבא. הרעישו היהודים עולמות בתעניות ובתפלות לקרע את הגזרה, ולאחר מכן נודע על המתקת הגזרה, שתהא אפטרות לפדות את השרות הצבאי בכסף.

החלו שוב להרעיש עולמות, מי יודע כמה כסף ידרש עבור זה, ומי יוכל לעמוד בנטל כזה, לבסוף שמעו כי נתנה החלטה שסכום הכפר יעמד על סף עשרים וחמשה רבלים.

האברך ששמע בראש השנה לפני תקיעת שופר את הוכוח על כך, לא היה מסגל להתאפק יותר, וספר את אשר שמע בראש השנה לפני התקיעות בחדרו של הרבי.

תקופה קצרה לאחר שספר זאת, חלה האברך במחלת נפש שהלכה והחמירה. כעבר מספר שנים בהן לא נמצאה תרופה למחלתו,

לא אבו האנשים לקום באמרו, "נותר עדן זמן עד שתגיע השרפה לעירנו", כאשר קרבה הדלקה ונכנסה לתוך העיר, באו שוב להעירם, "השרפה כבר משתוללת במופז העיר, קומו והצילו את נפשותיכם".

מעשים התגברו ממטתם ונמלטו על נפשם, אך היו שאמרו, "נשאר לי עוד זמן לישן, עד אשר תגיע השרפה לרחובתינו". בהגיע השרפה לרחובם, הגיעו אנשי ההצלה וצעקו, "השרפה כבר הגיעה לבתיכם, האש נמצאת פה". אז קפצו הכל ממתותיהם, וברגע האחרון נסו על נפשם.

באן הרים הרבי את קולו כשאגת ארי ואמר, "רבותי, דעו לכם, השרפה כבר נמצאת כאן, צריכים לברח כדי להנצל", ופרץ בככי נורא. וכל העם רואים את הקולות, ותשא העדה את קולה ותבך.

צבור השומעים מאן להאמין למשמע אִזְנָיו, לא ידע ולא שער כי הרבי חוזה באותה עת ברוח קדשו את ההרבה הגדול העתיד לבוא על יהדות ארופה. (זכרון יעקב)

הכל נכתב בראש השנה

בראש השנה לפני תקיעת שופר, כשהקהל החל לומר שבע פעמים 'למנצח', נוהג היה הרה"ק **הבית אהרן** זיע"א לרדת ממקומו שעל הבימה, ולעלות לחדרו בקומה השנייה יחד עם בנו ממלא מקומו הרה"ק **רבי אשר מסטאלין** זיע"א.

משרפה זאת אחד החסידים הצורכים, גמר בדעתו להתחקות ולראות מה עושה הרבי אותה שעה נשגבה בחדרו. הוא התחבא מאחורי הדלת מבלי שירגישו בו.

בְּשִׁבְרֵים שהוא כנגד יצחק אבינו עליו השלום, יציר צורת הרה"ק רבי מנחם מנדל מוורקא זיע"א. בתרועה שהם כנגד יעקב אבינו עליו השלום, יציר צורת הרה"ק רבי בעריש מבניאלה זיע"א. ובתקיעה אחרונה, שהיא כנגד דוד המלך עליו השלום, יציר לו צורת הרה"ק רבי יחיאל מאלקסנדר זיע"א. (תפארת ישראל)

תְּשִׁלִּיף בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה

בֵּין השנים תר"י עד תר"יג, כהן **רבי יהושע מקוטנא** בעל ה**ישועות ישׂראל** זצ"ל כרבה של וורקא. בכל פעם בה הגיע הרה"ק רבי בעריש מבניאלה זיע"א אל רבו לוורקא, היה סר לביתו, ואז היו מפלפלים בלמוד, כאשר הגאון מקוטנא מפליג מאד בשבחו, בתורתו ובחכמתו הקדושה.

חֲלָפוּ מספר שנים, בערב ראש השנה נסעה קבוצה חסידי ביאלה שהתגוררו בקוטנא, לרבה הרה"ק רבי בעריש מבניאלה, והדבר היה מעין פגיעה בכבודו של המרא דאתרא, רבי יהושע מקוטנא.

עַם שובם, בקשם הגאון מקוטנא שיאמרו דבר תורה ששמעו מרבה, אמרו לו דבר תורה בענן מפני מה לא אומרים תשליף בראש השנה שחל בשבת", שנדפס בספרו של רבי בעריש, 'מגיד דבריו ליעקב'.

וְזָה אשר דרש הרבי, 'מה שנהגו שלא לומר תשליף בראש השנה שחל להיות בשבת, דענן אמירת תשליף על הנהר היא כעין שאמרו ז"ל (הויית יב), 'מושחין את המלך על המעין', בראש השנה אנו ממליכין את הקדוש ברוך הוא עלינו, ובאמירת התשליף על הנהר היא כעין משיחה.

הגיע אביו של האברך אל הרה"ק רבי אשר שישב על כסא אביו, ובקש על רפואת בנו, ענה רבי אשר ואמר, "מה נוכל לעשות, הרי הוא עצמו אשם בכך". (מאורי אש)

הַחֲזֵן בְּלֵבֶל בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה

מְדֵי שנה בימי החנכה, נוהג היה הרה"ק רבי חיים שמואל הורוויץ מחנטשין זיע"א להדליק גרות חנכה בשעה עשר בלילה, ולעתים אף מאחר יותר. פעם אחר מאד ולא יצא להדליק, נכנס אליו בנו רבי אליעזר זצ"ל והזכיר, "העולם מתפלא על האחור", השיבו הרבי, מה אעשה, ור' יצחק וולף בלבבל אותי בראש השנה.

אוֹתוֹ ר' יצחק וולף היה בעל תפלה שהתפלל מוספים בחנצ"ו, כרגיל צריך היה להאריך בתפלה כדי ארבעים וחמש דקות בלבד, אולם בשנה הזאת האריך מעט והתפלל כחמשים וחמש דקות, עד מי החנכה לא עלה בידי הרבי להדביק את הפגור של אותן עשר דקות, שחסרו לו מסדריו הקבועים. (בלבת אש)

כְּנִת הַתְּקִיעוֹת

אָחַד מחשובי החסידים ששמש כבעל תוקע ביום הזכרון, בקש מהרה"ק ה**ישמח ישׂראל** מאלכסנדר זיע"א שיאמר לו כננת התקיעות.

אָמַר לו ה**ישמח ישׂראל**, "דוע דבר המקבלים, תקיעה ראשונה כנגד אברהם אבינו עליו השלום, כבודו זכה עוד להכיר את הרה"ק רבי ישׂראל יצחק מוורקא זיע"א, לזאת יציר לעצמו צורת הרבי מוורקא בתקיעה ראשונה.

אחר הוסיף הרבי עוד דברים רבים כהנהגה, מליצות טובות עבור כלל ישראל. משסים לומר את דבריו, קם בהתלהבות, נכנס לבית המדרש, והחל להקריא את התקיעות. (ליקוטי יורים)

המרחם על הבהמות

ספר הרה"ק **השפע חיים מקלויזנבורג** זיע"א, כשהייתי בראש השנה שנת תרע"ח בראצפערט, בצל דודי וזקני הרה"ק **רבי שלום אלעזר מראצפערט** זיע"א, ראיתי בבקר קדם התפלה מתהלך בחצרו הגדולה, הגם שהיה זקן מפלג והתקשה בהליכתו. בקשתי לראות מה מעשיו בזמן כזה והלקתי בעקבותיו.

לתדהמתי ראיתי משרף את רגליו לעבר רפת הבקר, ומביט פנימה, לתמיהתי ענה ואמר לי, "ביום כזה שבו כל אחד טרוד בתפלה ובאמירת תהלים, חששתי שמא ישכחו להאכיל את הבהמות, לפיכך הלכתי קדם התפלה להשיגם שלא תרעבנה".

הוסיף השפע חיים ואמר, כנראה שהיה לו גם ענין עמק בזה, לעורר רחמים ביום ראש השנה, על דרך שאמרו (סבת קנא): 'כל המרחם על הבריות, מרחמין עליו מן השמים'.

חז"ל לא אמרו המרחם על בני אדם, כי אם המרחם על הבריות, דהינו גם על החיות והבהמות. עוד אפשר לומר בכנותו בזה, שאף אם כבהמות נדמינו חלילה, אנו מבקשים בזה שירחם עלינו הש"ת. (ספע חיים, ימים נוראים)

שם בגמרא אמרינן, דמשיחת המלך היא רק קשיש מתנגדים על המלוכה, אבל אם כלם מסכימים ואין התנגדות, אין צריך משיחה. אם פו בשבת, דכל דיניו מתעברין מנה ואייה אשתארת ביחודא קדישא (זוהר ח"ב קלה), ממילא לא צריך משיחה.

שבח הגאון מקוטנא את הרבי מביאלא, ואמר שהדברים ראויים המה לבעל 'עשרה מאמרות'. (תפארת רבותינו הקדושים מאכלסנדרו, מגיד דבריו ליעבק)

סניגוריה על ישראל

מדוי שנה בראש השנה לפני התקיעות, היתה דרכו בקודש של הרה"ק **רבי אריה לייב משפאלע** זיע"א להסתגר בחדרו. שנה אחת הגיע אחד החסידים לימים הנוצרים, והתגנב בקטק לחדר סמוך, לראות מה הרבי עושה בשעה זו.

מבנוד יום כבר חרץ לעצמו סדק קטן בקיר, ובהגיע השעה המזיחלת, ראה את הרבי נופל בפשוט ידים ורגלים על הארץ ואומר, "רבנו של עולם, מה אתה חפץ מעמך היהודים, האמן לי כי לולי ראיתי בעיני מצות ומעשים טובים מבני ישראל, לא הייתי מאמין שהם יוכלו לקיים אפלו מצוה אחת בגלות המרה הזו.

שוניים המה בעולם החשוף והאפל, כשהשטן מרקד ביניהם. מה עוד, שהתאוות כלן כנגד עיניהם, ואלו את הגהנום ציפת בראשית חקמה. בטוחני שאם היית עושה להפוך, שהגהנום מוחשי נגד העינים, והתאוות היו מצרות באיזה ספר, היית רואה אם היה עושה אחד מישראל אפלו עברה קטנה".

יומא דהילולא

רבנות אודות ארועי שמחת נשואין זו, כפי שמספר שכאשר נפגשו חשובי החבר'א קדישא מארץ הקדש שזכו להשתתף בחתונה, רבי שמעון פרידמן זצ"ל מחיפה, ורבי אלטר שוחט ובודק זצ"ל מטבר'ה, היו מעלים ביניהם מזכרונות הארועים דשם משך שעות מספר. אף בקרב החסידים ששהו אותה עת בארץ הקדש, שררה חדוה יתרה בין החסידים בעדן שמחה זו.

בקיץ תרפ"א עת נדד אביו הקדוש למרחקים לצרכי רפוי, הצטרף עמו רבנו במסעו עם אחיו הקדושים, ואליהם יחד דברי קדשו האחרונים שנדפסו בספר 'דבר אהרן'.

אף בתחנתו האחרונה בעיר פּרנקפורט שבגרמניה שָהה עם אביו, הוא ואחיו הצעיר הרה"ק **רבי יעקב חיים מסטאלין** - **ארצות הברית** זיע"א. אביהם שלח אותם תכף בהגיעם לשם עם קויטל לעיר ווארמיס היא ווערמאזיא הסמוכה, לבית מדרשו של מפרש התורה רבי שלמה, הוא רש"י הקדוש זיע"א, ובחזרתם אליו, שאַלם וחקר מהם על כל מה שראו והבחינו בהיותם שם.

בגרמניה נשאר עם אביו יחד עם אחיו רבי יעקב חיים עד לאחר הסתלקות אביהם בעיר נוהיים ביום ב' דראש השנה תרפ"ב, וליום היאצייט הראשון בראש השנה תרפ"ג, נסע עם כל אחיו הקדושים להתאספות בעיר פּרנקפורט, מקום מנוחת אביהם הגדול נ"ע.

רבנו נולד כבנו בכורו של הרה"ק **רבי ישראל פּרלוב מסטאלין** זיע"א שְהיה מכנה 'הינוקא', או 'הפּרנקפורטר', ביום ד' לחדש כסליו תר"מ, ונקרא שמו ב'ישראל על שם זקנו אבי אביו **רבי אשר מסטאלין** זיע"א המכנה 'הדרוהביטשער' על שם מקום מנוחתו.

גדל ונפך על ברפי האב הגדול, שנודע ברב הירונו ודקדוקו המיוחד על חנוכם העילאי של בניו הקדושים, אשר פּקח עינו ממש על כל תג ותג מהליכותיהם, והדריכם במעגלי צדק בכל היות ופּרטי אורחות חיים.

מעבר להשפעתו על עצוב דמותם בכלל, העמיד לפניהם כיסוד איתן את נחיצות ההתדבקות במדת האמת, בה יקִימו את ההפך בה והפך בה דכולה בה. תדיר בכל אשר יפנו וישפילו במחשבתם דבורם ומעשיהם, יהא האמת נר לרגליהם ואור לנתיבותיהם. לַימים אף הרבה לשבח את בניו הקדושים.

בהגיעו לפּרק בשנתו הי"ז, נשא את בתו של הרה"ק **רבי מרדכי משפיקוב** זיע"א בן הרה"ק **רבי מנחם נחום משפיקוב** זיע"א בנו של הרה"ק רבי יצחק מסקוירא זיע"א. בנוסף, היה חותנו רבי מרדכי חתן הרה"ק **רבי יוחנן מרחמיסטריוקא** זיע"א זקנו של רבנו.

חנתו נערכה בתשעה לחדש אלול תרס"ב בעיר שפיקוב, וחשובי החסידים שוחחו

הרה"ק רבי אשר פרלוב מסטאלין זיע"א הי"ד

בפרוט את חפצי הערף הרבים שהיו ספונים שם, ולבסוף אף העניק לו במתנה כמה דברים יקרי הערף מחפצי הקדש דשם.

בהנכנסו עמו לבית המדרש הגדול שבחצר הקדש, שם עמד בארון הקדש ספר התורה של אבי זקנו הרה"ק הבית אהרן זיע"א, שכתבו בקדשה יתרה במו ידיו משך שמונה עשרה שנה כידוע, עמד רבנו והרהר זמן מה.

עז היה חפצו להראות לאורח החשוב מארץ הקדש את הספר תורה הנדיר והקדוש, למען תשמר ממנו עדות בארץ הקדש לימים יבואו, אולם מכיון שהיה זה ביום חול רגיל, נמנע הוא מלפתח ספר תורה ללא צורך.

לבסוף עלה ברעיונו לגולל עתה את הספר תורה לצורך הקריאה בחנכה, ועל ידי כך גרם לשביעות רצונו הייתה של רבי אהרן, שהשתוקק לראות את הכתב הקדוש.

עם תחלת מלחמת העולם, נכבשה סטולין בידי הרוסים שהרבו להציק ליהודים בכלל ולמשפחת הרבי בפרט, הטילו על מסים חדשים לבקרים, והרעב שרר בכל המחוז, אך כל זה היה לגן עדן לעממת הצרות והרציחות שחוללו הנאצים ימ"ש שכבשו את האזור כעבור זמן.

מפי השמיעה הגיעה הידיעה כי ביום כ"ט אלול תש"ב ערב ראש השנה, נחרבה כל העיר סטאלין בידי הצוררים ימ"ש, ורבנו וכל בני המשפחה עלו על מוקד קדוש השם יחד עם שאר בני העיר הי"ד. (אור הגנוז גליון ה')

אחר הסתלקות אביו הקדוש שב לסטאלין, בה התגורר עם אמו האלמנה וגיסו הרה"ק רבי אברהם יעקב שפירא מגוואדזיץ זיע"א הי"ד, עד עלות הכורת על העיר סטאלין במלחמת העולם השנייה.

ידוע היה בחכמתו ושינונת פקחותו, ועמד בקשרים הדוקים וידידותיים עם גחלי ומקורבי בית אבא וקהל החסידים, בהערות השונות בכלל, ועם החסידים שדרו בארץ הקדש בפרט. אתם קיים קשר מכתבים וצווי, פנאיה מהאגרות השונות הנמצאות לפנינו, מהם משתקפות ההשתייכות התדירית בינותם, הערצת החבה כלפיו, וכן צמאוו העז לדברי תורתם, אמרותיהם, שיחות קדשם, ועבודת הליכותיהם של אבותיו הגדולים.

במכתביו בקש לא פעם מאת זקני החסידים לשלח לו מהנמצא באמתחתם, מאותם מילי קדישא שנרשמו עלי גליון משנות קדם אודותם. והביע בקשתו לפניהם למלאות אחר משאלות לבו ולרוות בזה את צמאונו חיותו וכסופי נפשו מידיעות שונות מכתבי הימים ההם.

קרוי דעת מיחדת היתה לו עם אחיו הצעיר הרה"ק רבי אברהם אלימלך מסארלין זיע"א הי"ד, אותו העריב בצורה נדירה ולרגל כך אף פעל בעניינים ופעולות שונות לכבודו ולמענו. ובסס את שרשרת קשריו עם קהל הקדש חוסי צלו.

ספר החסיד רבי אהרן הלטובסקי ז"ל כי בעת היותו בסטאלין בשנת תרצ"ה, קבלו רבנו בפרועות פתוחות ובאהבה רחיקמאית, פתח לפניו את אוצרות הגניזה המפרסמת שבסטאלין, הראה לו

פרשת נצבים

אבן מקיר תזעק

סיפר הגאון רבי פינחס הירשפרונג זצ"ל: מעשה שהיה עם הגאון רבי מאיר אריק זצ"ל שנסע פעם אל העיר טרנופול כדי לאסוף שם כסף לצרכי צדקה. כשנכנס אל בית הכנסת המקומי, הוא מצא שם את הנגיד המפורסם רבי יעקב ברייטמן, מי שהיה חותנו של הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל ראש ישיבת חכמי לובלין. פנה אליו רבי מאיר אריק וביקש ממנו את נדבת ליבו למען הצדקה שהוא מקבץ לה. הסכים הנגיד ואמר לרבי מאיר אריק: אתן לך נדבה הגונה, אך לא כאן בבית הכנסת, בוא יחד עימי לביתי ושם תקבל סכום יפה. התפלא רבי מאיר אריק ושאל אותו: האם אין זה בזבז זמן לריק, והלא שנינו כבר מצויים כאן בבית הכנסת, וכי לא מוטב היה שנשלים את העניין כאן ועכשיו? ענה לו רבי יעקב ברייטמן כשחיוך על שפתיו: **הלא אמרו חז"ל (תענית יא): שמה יאמר אדם: מי מעיד בי, אבני ביתו של אדם וקורות ביתו של אדם מעידים בו, שנאמר (חבקוק ב יא) 'כי אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יעננה'. והנה לדאבוני, אבני ביתי וקורות ביתי יש להם לספר עלי כהנה וכהנה דברים רעים, אולם רצוני שלאחר שסיימו לומר את כל הרעות עלי, שיהיה להם גם לספר קצת ממעשי הצדקה והחסד שאני עושה, ולפיכך אני מדקדק ליתן את כספי הצדקה דווקא בתוך ביתי, בכדי שאבני ביתי וקורות ביתו יראו זאת...** (אש פנחס' ח"ג עמוד קנ).

סיפר הגאון רבי שבת יודלביץ זצ"ל: הייתי פעם באחת הערים הרחוקות באמריקה, היו אז

ימי חורף, ירדו גשמים עזים ושלגים כבדים ואני ישבתי בבית הכנסת המקומי ולמדתי. ביום מהימים ניגש אלי הגבאי של בית הכנסת וביקש: רבי, אולי תסכים ללמוד קצת עם הבן שלי, הנה הוא עומד להיות בר מצוה וברצוני שתעשיר לו את ידיעותיו הקלושות. נתתי את הסכמתי, ואכן כבר באותו היום התחלתי ללמוד עם הנער. בין הדברים, הכנתי אותו לחיים של תורה ומצוות ואמרתי לו: שמע נא, ילדי, אם תניח טלית ותפילין רק ביום ה'בר מצוה', ולמחרת תטמין אותם בבית מבלי לחבוש אותם מדי יום, הרי שהפעם השניה שתלשב את הטלית תהיה בשעת הל'ויה' שלך, כשיובילו אותך בדרכך האחרונה לבית הקברות, במקרה כזה אינך נקרא 'בר מצוה' אלא 'בר עבירה'. ולכן, ילד יקר, אם רצונך להיות 'בר מצוה' אמיתי תקבל על עצמך להניח מידי יום טלית ותפילין ותשמור את שאר ההלכות כדת משה וישראל.

חגיגת בר המצוה היתה אמורה להתקיים לאחר כשבוע. והנה ערב אחד, ממשיך רבי שבתי ומספר, נכנסתי לבית הכנסת והבחנתי שהגבאי אבי הילד לא אומר לי שלום. ניגשתי אליו ושאלתי: אדוני הגבאי, האם אתה רוגז עלי? והוא משיב: כן, בהחלט! אני מתפלל: על מה ולמה? והוא עונה לי בכנות: הילד שלי שאל אותי שאלה ומאד התביישתי בה! אכן לא אתה אמרת לו לשאול את השאלה, אבל די לי בכך שהוא שאל זאת בגללך! ומה הוא שאל? הבן שלי שואל אותי: אבא, אבא, מתי יהיה לך 'בר מצוה'? ענתי ואמרתי לו: אכן זו שאלה משפילה, אבל הילד צודק, בתמימותו, הרי הוא לא ראה אותך מניח תפילין, כך שלמעשה הוא היה אמור לשאול אותך עוד יותר: אם אבא עוד לא 'בר מצוה' איך אני יכול להיות 'בר מצוה'?

כבר למחרת בצהרים לחש לי שמש בית הכנסת בבלג'ו: נו, מה הכף אמרה? האם הוא הניח תפילין או לא? ענית לי: לא, אגלה לך שהכף התחילה כבר לבכות, הכף אמרה לי: הנה כבר ביום ראשון שאחרי בר מצוה הוא אינו מניח תפילין! השמש שמע את הדברים האלה והזדעזע. חלפה שעה קלה ואבי הילד, הגבאי, בא אלי בכעס: רבי, אתה חושד בבן שלי לחינם! לא התבלבלתי וענתי: לא אדוני, לא אני החושד אלא הכף היא זו המדברת ומעיידה, ואם רצונך אני אשאל אותה שוב. נכנסתי לחדר הפנימי, וכעבור שתי דקות יצאתי החוצה והכרזתי: הכף אמרה לי שוב: הבחור אינו מניח תפילין! אל תכעסו עלי כי איני אומר כלום מעצמי רק הכף היא האומרת, ואם רצונכם בזה הרי שיכול אני לבקש ממנה לספר לי על עוד סוגי עבירות שנעשים בביתכם. הם נבהלו ואמרו שהם אינם רוצים לדעת מה עוד יש לכף לומר, הם רוצים את הכף עצמה חזרה!

סיכמתי איתם שלפני שאחזיר את הכף, רצוני שהנער יניח תפילין לעיני כולם, ואז, באותה שעה, הכף עצמה תבוא ותעיד בפני הכל על כל מעשי הנער. לא זו בלבד שהכף תעיד לפני כולם, אלא שגם תראו בעיניכם שהכף מגיעה בכוחות עצמה אל בית הכנסת בכדי להעיד. הוחלט שמחר בבוקר, בשעה שבע, יבוא הנער לבית הכנסת להתפלל, יניח טלית ותפילין, וכולם יוכלו לראות במו עיניהם שהכף באה לבית הכנסת ומעיידה.

למותר לציין שחלק נכבד מהמתפללים לא ישנו כל הלילה מרוב מתח, הם לא ידעו כיצד הכף תבוא, אם תקפוץ או תתגלגל, ואיך בדיוק היא תעיד, האם כולם יוכלו לשמוע ועוד שאלות ותהיות כיוצא בזה. למחרת, בית הכנסת היה מלא וגדוש, הנער עלה לבימה ושם עמד בכדי שכל המצטופפים יוכלו לראות איך שהכף תבוא ותעיד. הנער הוציא את הטלית, בירך עליה כמו שלימדתי אותו, התעטף בטלית, ובאותו רגע שמעו כולם

הגיע יום שמחת הבר המצוה. ישבתי בשולחן הנכבדים ואך כיבדו אותי לשאת מדברותי באזני המשתתפים. נענית ואמרתי את דברי חז"ל שאבני ביתו של אדם וקורות ביתו של אדם מעידים בו על מעשיו, ואם הוא לא יניח תפילין הרי שכל חפצי הבית יעידו על כך, אפילו הכפיות והמזלגות שמונחים כעת על השולחן גם הם יהיו בכלל העדים. הנערים האמריקאים לא רצו להאמין לדברים שלי על העדים. אחד מהם אף הגיע לשולחן הנכבדים, ניגש אלי ואמר בקול: לא, רבי, זה לא נכון! לקירות אין פה, לחפצים אין פה, הם אינם יכולים לדבר והם אינם יכולים להעיד! לא נותרתי חייב, הגבהתי את קולי בגערה ואמרתי: נאמנים עלינו דברי חז"ל, ואם חז"ל אומרים שקירות ביתו של אדם יעידו עליו, ברור שכך יהיה. ותוך כדי דיבור הרמתי מעל השולחן כף זהב אמיתית, חלק מסט סכו"ם עשוי זהב אמיתי 24 קראט, והנחתי אותו בחיקי תוך כדי שאני מכריז: הנה מחר אני אניח לנער הבר מצוה את התפילין, ודעו לכם שכך זו שאני מניח עתה בחיקי היא זו שתעיד האם הנער ימשיך בהנחת התפילין מדי יום ביומו.

למחרת בבוקר, לאחר מעמד הנחת התפילין לאותו נער, ניגש אלי שמש בית הכנסת ולחש לי: דע לך שכך זו שלקחת מהשולחן במהלך סעודת הבר מצוה היא יקרה מאוד, היא עשויה מזהב טהור ועוברת להם בירושה מדורי דורות, היא חלק מתוך סט שלם של סכו"ם, ואם חסרה כף בסט הסכו"ם הרי זה כמו רח"ל אדם שחברה לו רגלו! בשומעי את הדברים הנרגשים אודות הכף שלקחתי, יוצאות מפי השמש, נענית ואמרתי לו: שמע נא, לך ואמור לגבאי בעל השמחה שיסיר דאגה מליבו ואני אשיב לו בבוא היום את הכף אך בינתיים אבקשנו להשאיר את הכף אצלי, כי אכן יש בדעתי להשתמש בה כעד אם הנער הניח תפילין והיא עתידה לגלות לנו סוד זה. השמש לא הצליח להשתכנע, אולם הוא מסר את הדברים לגבאי שגם הוא מצידו התפלא מאוד, אולם העדיף לשתוק.

קול ניפוץ. הנער התכופף והרים את הכף מהרצפה! הכף הגיעה לבית הכנסת!

רב בית הכנסת עמד על ידי ושאל אותי בלחש: רבי שבתי, באיזה שמות של קבלה מעשית השתמשת? איך עשית את המופת העל טבעי הזה? ענית לו: חס וחלילה, האם יעלה על דעתכם שאשתמש בשמות קבלה, והרי שינוי 'ודאשתמש בתגא חלף'. אבל הרב לא היה מסוגל להאמין, וכי אם לא בכוח שמות הקדושים כיצד הצלחתם לעשת זאת? ואני גיליתי לכולם את סוד הדבר: פשוט הוא הדבר לחלוטין! ביום הראשון למחרת ה'בר מצוה' אני הוא זה שהנחת לו תפילין, ואני הוא זה שסידר לו את התפילין אחרי הנחתם והכנסתי את הטלית לתוך הנרתיק. תוך כדי שסידרתי את הטלית תחבתי את הכף בין קפלי טליתו של הנער, ושם היא נשארה.

כאשר שאל אותי שמש בית הכנסת, היכן הכף, הבנתי מיד שבוודאי הנער לא הניח תפילין, כי אם היה מניח תפילין ומתעטף בטלית הוא בוודאי היה מבחין ומוצא את האבידה, לכן אמרתי להם שהכף מעידה שהוא לא הניח תפילין, ולכן כאשר הוא התעטף בטלית במעמד כולם, נפל הכף מהטלית וכך היא הגיע והעידה שהוא לא השתמש בהם עד כה ('להגיד פרשת בא').

על הפסוק (דברים כט ט): **'אתם נצבים היום כְּלִכְּם לְפָנַי ה' אֱלֹהֵיכֶם רְאִשֵׁיכֶם שְׁבִטֵיכֶם זְקֵנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כֹּל אִישׁ וְשִׁרְאֵל'**, מפרש הרה"ק האמרי נועם זיע"א, כי 'עדים' קרויים 'נצבים', שהרי על הפסוק (דברים יז יט) 'ועמדו שני האנשים, דרשו חז"ל (שבועות ל) בעדים הכתוב מדבר, שהעדים צריכים לעמוד בשעת הגדת העדות, ונמצא שעדים הם אלו הנצבים והעומדים. ועל זה באה התורה ומודיעה לנו, לבל יאמר האדם שלום

עלי נפשי, כי מי יכול להעיד בי על אותם העבירות שעשיתי בסתר, כי האמת היא שאבני ביתו של אדם וקורות ביתו של אדם מעידים בו, ולמדו זאת מדברי הפסוק (חבקוק ב יא) **'אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יעננה'** [-חתיכת) עץ מן הקורה יענה אותה], וזהו הרמז: 'אתם נצבים היום', כי 'אתם' הוא ראשי תיבות: 'אבן מקיר תזעק, ו'יום' הוא ראשי תיבות 'וכפיס מעץ יעננה', להזהירנו שהם אלו אשר יהיו נצבים ועומדים להעיד בנו על כל מעשינו.

כי הוא חייך

סיפר הרה"ק רבי משה מקוברין זיע"א: מעשה בהרה"ק רבי יצחק מדראהביטש זיע"א, אביו של הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זיע"א שהיה מהלך בדרכו ביום חורף ובקור גדול. באמצע הדרך פגשו בו יהודים שנסעו אף הם למחוז חפצו וריחמו עליו והעלו אותו על עגלתם. בהמשך הדרך עברה העגלה על פני גשר אחד שחצה נהר גדול וקפוא. לפתע פתאום קפץ הרה"ק מדראהביטש אל מתחת לגשר וישהה שם על פני הנהר. נחרדו יושבי העגלה מאוד והמתינו לו שיעלה חזרה מהנהר לעגלה.

כשחזר הרה"ק מדראהביטש ועלה על העגלה, שאלוהו: מה היה לך שקפצת מהעגלה אל הנהר. נענה הרה"ק מדראהביטש ואמר: **מנהגי תמיד ששם הוי"ה ב"ה עומד נגדי תמיד באש שחורה על גבי אש לבנה, והנה ראיתי שבנסיעתי עמכם הפסקתי לראות את שם הוי"ה ב"ה, ושמא היה זה מחמת אותם אינשי דלא מעלי שישבו יחד עימו בתוך העגלה, ועל כן ירדתי אל הנהר ואמרתי שם לקב"ה: רבונו של עולם, אם תחזיר לי מדרגה זו שיהיה שם שמים לנגדי מוטב, ואם לאו, למה לי חיים. ואכן נענו מהשמים לבקשתי זו והחזירו לי מדרגה זו** (תורת המגיד מזלאטשוב).

של רבינו חיים וויטאל 'פרי עץ חיים' בשער חג המצות. והנה בעיר קומרנא היה אדם נכבד אחד, שהיה מכונה בפי הכל 'מקובל'. כשבא המ'קובל' לבית המדרש ודעתו היתה זחוחה עליו סיפר בדרך ליצנות מעשה שלא היה: דעו לכם כי שמעתי את בן הרב לומד בספר הקבלה 'פרי עץ חיים' והנה היה כתוב שם בספר 'מוחין דקטננות', וקרא הוא 'מוחין דקטיניות'. כשנודע לרבי אלכסנדר דבריו של המקובל על בנו חרה לו מאד. באותו פרק זמן היה לרבי אלכסנדר עגל שקנה ימים אחדים לפני חג הפסח כדי לשחטו לכבוד שמחת החג. כשבא השוחט לשחוט את העגל שלח רבי אלכסנדר את השמש להזמין את המקובל לאמור כי הרב מוכן לשחוט עגל לכבוד החג ורוצה לכבדו בכיסוי הדם. הזדרז המקובל ובא, והשוחט שחט. לקח המקובל בידו עפר ורצה לברך על הכיסוי. הפסיקו רבי אלכסנדר ושאלו: וכי דם עגל טעון כיסוי? נבהל המקובל מאד והתחיל מגמגם. ומיד הוסיף רבי אלכסנדר ואמר לו, דע כי בני אין לו 'מוחין דקטיניות' ואל לך לזלזל בו שמעותד הוא לאילנא ברברא (גדולי ישראל בקטנותם 'חג עמוד קלב).

על הפסוק (דברים כט כח): 'הנסתרת לה' אלהינו והנגלת לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת', העיר הרה"ק האביר יעקב זיע"א בספרו 'מחשוף הלבן': אם הכוונה היא על סודות התורה, שהם הנסתרות, הרי גם ניתנו לנו ולבנינו ללמוד בהם. אלא פירש שיש לקרוא את הפסוק ברצף אחד: בין הנסתרות, שהם סודות התורה, ובין הנגלות, דהיינו פשטי התורה, הכל ניתן לנו ולבנינו עד עולם, וזאת בכדי לעשות את כל דברי התורה, כדי שתהיה שלמות לתורה, כי אין שלמות לתורה אלא כשהיא בכל ארבעת חלקיה, פשט רמז דרוש וסוד. ודבר זה בא ברמז, שכן 'דברי התורה הזאת' עולה בגימטריא: 'זה הוא פשט רמז דרוש סוד'.

כתב רבינו יונה ב'שערי תשובה' (שער א): הנה הבורא נפח באפי נשמת חיים חכמת לב וטובת שכל להכירו וליראה מלפניו ולמשול בגוף וכל תולדותיו כאשר המשילה על שאר בעלי חיים שאינם מדברים מאשר יקרה בעיניו נכבדה, ואחרי אשר בעבור זאת נבראתי, ויהי בי הפך מזה, למה לי חיים?

את סמיכות שני הפסוק (דברים ל יט-כ): 'העדתי בכם היום את השמים ואת הארץ החיים והמנות נתתי לפניך הברכה והקללה ובחרתי בחיים למען תחיה אתה וזרעך. לאהבה את ה' אלהיך לשמע בקלו ולדבקה בו כי הוא חייה וארץ ימיו לשבת על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם, פירש רבינו האור החיים הקדוש, שהטעם שחפצים בחיים הוא רק בשל כך שרצוננו לעשות רצון ה', לאהבה את ה' ולשמוע בקולו, וזהו שנתן הפסוק את הטעם 'כי הוא חייה', 'כי מה לאדם חיים, אם לא רצונו יתברך'.

סודות התורה

כבר בשנת שבע לחיי הרגיש הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקומרנא זיע"א בנפשו תשוקה עצומה ללמוד את תורת הנסתר, וכך התחיל ללמוד בעצמו את ספר תיקוני הזוהר ואת כתבי האר"י ז"ל בהסתר. כשלא היה מבין איזה דבר מלימודיו היה ניגש אל אביו ומפציר בו שיבאר לו את הענין, באמרו: אבי, אבי, חשקה נפשי עד כלות הנפש שתלמד עמי את סודות התורה, ואביו, רבי אלכסנדר, הסכים לכך כי ראה שזה שורש נשמת בנו היניק וחכים.

פעם אחת לפני חג הפסח, ישב הנער אייזיק'ל בבית המדרש בבוקר קודם התפלה ולמד בספרו

המילה

משמעות אחרת לראש השנה עם 'אוצר פניני החסידות'

מלוקט מספרי גדולי הצדיקים וגאוני הדורות זיע"א ככתבם וכלשונם

אהוב, חביב, נחמד ונעים לכל קוראיו והגיו

שיחות ודברי קודש מאת כ"ק מרן האדמו"ר רבי דוד חי אביחצירא שליט"א

אור חדש ירד על שולחן השבת

שולחן השבת עם אור החיים

מאמרים נפלאים של רבנינו האור החיים
הקדוש בשפה מעבדת שווה לכל נפש

אירד"ב: 437-0054 (718)
אירופה: 0176-8806-20-44
להשיג בתנויות הספרים המובחרות

אור הגאולה לישרי לב

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

לזכות

עופר פנחס בן צילה שיחי' קרן בת רונית שתחי' טל
 ארמונד שיחי' בן איזה < רונית בת ינינה יעל > בנימין בן אסתר וכל יוצאי חלציהם שיחי'
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת

לעילוי נשמת

צילה בת דורה ומאיר ע"ה

קרוב אליך הדבר מאד

אסתר יואל יואל

מקום גנותו של הרה"ק רבי שלום מבעלזא הישר שלום'

אוצר פניני החסידות

עולמות רוחניים מלאי אור וקדושה

גליון שבועי המלקט באומנות את עיקרי ויסודות אמרי תורתם של הצדיקים
 והיראים זיע"א אשר מתורתם אנו דולים ובזכותם אנו חיים וקיימים
 - מסודרים על פרשת השבוע ככתבם וכלשונם -

להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 והגליון בדרך אליך